

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKI DAGBLADET

Laupäeval, 4. detsembril 1971

Nr. 96 (3681)

13. aastakäik

Rahvasaadik selgitas USA poliitikat idas New Yorgi baltlasile

NEW YORK (VES) — Nooremapäev balti võitlusorganisatsiooni BATUN kutsel esines New Yorgi Eesti Maja selgitustega ikestatud rahvaste probleemidest USA kongressi esindajatekoja republikaanist liige Edward J. Derwinski, kes on parlamendis viisimatult kaitsnud ikestatud rahvaid Koosolekul, kus rahvasaadik vastas ka küsimustele, viibisid ka E.V. esindaja Ernest Jaakson, konsul Aksel Linkhorst, Leedu peakonsul Simutis, Vaba Eesti, Leedu ja Läti Komiteede esimehed, Eesti Rahvuskomitee USA-s juhtivad inimesed, samuti BATUN-i, Leedu ja Läti organisatsioonide juhtivad inimesed.

Koosolekul oli mõeldud peamiselt selgituste saamiseks reas küsimustest, mis poliitilised momendid päevakorras toonud. Nende esitamiseks alustas laudkonnast Mari Linnamaa, töstes üles Pariisi ja Moskva vahel Brezhnevi külsakäigu puhul alla kirjutatud lepingu, selles ettenähtud pärast-sõjaste piiride küsimuse ja venelaste poolt peale surutud julgeolekukonverentsiga nõustumise Pariisi poolt, pärimine, milline on USA seisukoht selles?

E. Derwinski ütles, et tema arvates tahab N. Liit USA-d Euroopast välja manööverdada. Et Prantsusmaa tahab ja loodab Euroopas seegirole esimese osu etendama pääseda, milline on prantslaste uhkeks ambitsiooniks juba de Gaulle'i ajast. See seletab Brezhnevi edu Pariisis.

Euroopa julgeolekukonverentsi ja pärast-ajaste Vene poolt tehtud piiride küsimuses ütles vastaja, et USA ei unusta Balti vabariike oma poliitikas.

Mari Linnamaa küsimusele, kas on mõeldav tõsine konflikt Hiina ja

Vene vahel, vastas E. Derwinski selgesõnaliselt, et ta pea seda võimalikuks ega usu sellesse. Kaks kommunistlikku maad ei lähe omavahel sõdima.

Järgnevas küsimusis tõsteti üles USA konsulaadi küsimus Leningradis ja kas sellega pole öeldud, et ka Balti vabariigid on N. Vene osad? E. Derwinski väitis, et sellega pole Balti vabariike puudutatud ja ta loodab, et ka sinna määratav konsul ei eksi oma ülesannetes ega kohustes Baltikumis osas.

Koosolekul tunti huvi, kas Derwinsky UNO komisjonis uuskolonialismi probleemi üles tõstis omal algatusel või USA välisministeeriumi soovil. Ta vastas, et ta esitas UNO-s välisministeeriumi seisukohti.

Küsimusele, miks president Nixon pole sama küsimust esindate kaudu üles tõstnud, vastas E. Derwinski, et olukorda on tinginud sageli see, et USA esindajad ühes või teistes rahvusvahelises organisatsioonis pole küllaladest teadlikud Balti va-

Veoauto Eestis NIITIS MAHA noored bussis

"Mis juhtus Pärnus noortega" küsis Eesti Päevaleht 30. oktoobril ilmunud sõnumis, kus tähelepanu juhtis surmakuulutusele okup. Eesti spordilehes, mis jutustas "traagilisest õnnetusest" paljude ohvritega. Nüüd võime edasi anda ka lähema informatsiooni Eestist selle õnnetuse kohta, mis on eriti masendav, kuna polnud tegemist tavalise liikluseõnnetusega, vaid äärmise hoolimatusega ühe veoauto lastimisel: lubatust palju laiemaks Tallinnast Pärnu poole sõitva bussi pealmine osa, lõigates maha ka seestistujad.

Bussis istusid Pärnu spordikooli õpilased, kes olid käinud Tallinnas võistlemas ja olid teel koju. Vastutulevale suurele veomasinale oli põiki peale pandud hügeltraktor, mille nina ulatus kaugele välja platvormilt.

Juht ilmselt oli selle asjaolu unustanud ja sõitis bussist mööda tavalehe vahena, mille tulemuseks oli kokkupõrge, kus traktori ots lõikas bussi pooleks koos seestistujate noortega ja nende treeneriga.

Kolmel noorel ja treeneril, kes istusid veomasinale lähimal, oli silmapilkne surm — neil löigati pead otsast. Vigastusi said treeneri abikaasa ja üks poistest, kuna kaks inemkõmbe pääsesid tervelt.

Pilt õnnetuskohal oli nii kohutav, et mõõduvatel sõidukitel reisirajad mi-

nestasid vapustusest.

Pärnu ja kogu Eesti leinasid õnnetuse ohvrid. Lydia Koidula nimega gümnaasiumis, kus poisid olid õpilased, on lahunute pildid leina-ramis paigutatud seintele ja iga päeva põlevad mälestusküünlad nende pinkidel.

Raul Lokotar, Voldemar Kask ja ins. Ludwig Varrik uurivad Eesti Maja valmivas köögis. (EPL-foto Lepper)

LÖPUSPURT EESTI MAJA EHTUSTÖÖS

— Nüüd võib juba rahuliku südamega ütelda, et uue Eesti Maja seltskondlikud ruumid on valmis jõulueel, ütles Aktsiaselts Eesti Maja esimees tsiviilinsener Memo Trepp Eesti Päevalehele. Sistustus peaks loomole jõudma tellimiste kohaselt umbes samaks ajaks või veidi varem, a.o. detsembri keskelt. Eelneva osas on läbirääkimised käimas. Nii võib eestlaste seltskondlik tegevus oma rahvuslikus kodus juba aastavahetusele normaalselt käiku minna.

Eesti Majas on ehitustööd käinud suure intensiivsusega pärast ehitustööde saamist, mis tuli linnavalitsusest septembris. Umberehituse planeeris arhitekt Rein Kõrgma, vesivarustuse ins. Eino Tõmmas, elektrisüsteemi ins. K. Sorset, kuna ehitusteostajal poolel on ehitustööde järelevalveneriike-juhatajaks, ins. Ludwig Varrik, ehitusmeistriks Raul Lokotar, vesivarustuse ehitajaks Voldemar Kask ja põrandate panijaks Endel Aasmaa.

Nagu sellest nähtub, on ehitustööde olulised osad olnud eestlaste endi käes. Ja eestlased on oluliselt kiirendanud töde käiku, tulles ehituspäigale ka laupäevadel. Raul Lokotar võitis end koguni vabaks oma korraliselt teenistuskohalt, et pühendada Eesti Maja ehitustele.

Maalritööde ettevõtjaks oli alul üks soome maalrimeister, kes aga alustatud tööst varsti loobus, kui selgus, et Eesti Maja on töde kvaliteedi suhtes nõudlik. Nii tuli asemele vana rootsi maalririima, kes töid on valmis lõpuni vilma erialanormidele vastavalt.

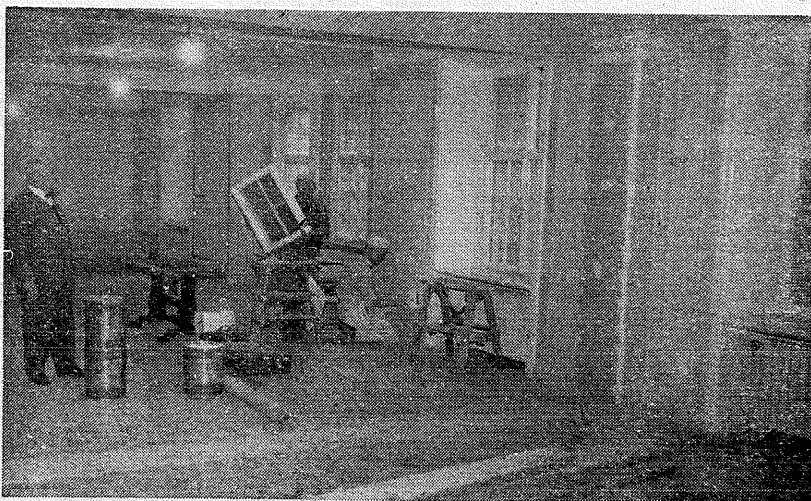
Pracud käivadki eeskätt maalritööd, millele järgnevad põrandapanemised — suures saalis on ette

Järg. lhek. 11

Tööstur õnnetuse ohvriks

SYDNEY (EPL) — Lahti läinud jahipüss põhjustas Austraalia Blue Mountains piirkonnas tuntud eesti töösturi ja alukeste eesti miljoni-ri Austraalias, Roland Sarve surma. Ta viibis oma maakohas, kus ta valmistus vastu võtma Eesti Meeskoori Austraalias väljasõitu — ta oli meeskoori auulige. Õnnetus juhtus 17. novembri õhtul.

Nagu Sydney ajalehed jutustavad oli 57-aastane Roland Sarve, keel oli rida omadeid Sydney ümbruskonnas, leitud oma maakohas ühe tee kõrval nõlvakul, kuhu ta pimeduses oma neljarattaveoga jeepiga oli sõitnud teetammalt, õnnetusel kombel alla veeres. Jahipüss, mis Roland Sarvel oli alati autos kaasas piirkonna paljude madude pärast oli autost välja kukkunud ja lahti läinud nii õnnetu, et laeng tabas Roland Sarve otse rinda.

Uuel Eesti Majal on 125 ruutmeetrilise põranda pinnaga suur saal ürituste ja pidude korraldamiseks. (EPL-foto Lepper)

EPL

4. detsembril 1971

VIIMANE VAATUS

Tshehhi draamas toimus viimane vaatus või, nagu parteisheff Gustav Husak seda väljendas: "Valmised rahvuskogusse märgivad lõppu sellele ühiskondlikule rahutusele, mida Tšehhoslovakkia on viimastel aastatel üle elanud". Rahutus, mis tundaolevalt algas tshehhide ülestõusuga vene ülemvõimu vastu ja mis viis N. Vene invasioonini ning okupatsioonini. "Rahustamisprotsess" tuntud mustri vallandamisega, vangistamisega, küüditamisega jne. on käinud kuni tänaseni ja Moskva on ametisse seadnud oma uue marionettgardi, mis vähemalt väliselt näitab suuremat truulust kui endine, milline laskis end kaasa tõmmata rahva käärimisloole. Puhtvenesoojlikud valimised pidid nüüd sümboolselt panema asjale punkti selle ja andma välise "usaldusvoituse" teostatud vägivallale.

Läänes registreeriti valimistulemused sellisena, kui need on tavallised teisel pool raudeesiriet, eeskätt N. Liidus (kaasa arvatud meie okupeeritud kodumaa): 99,45 protsenti häältestuse osavõtt (hääda sellele, kes julges koju jääda), 99,81 protsenti hääli ühtluskandidatele, kes esimesse kohta ja 99,77 protsenti ühtluskandidele teise kohta. Täpselt nii palju kui oli kogumust te järele oodata selles terroristadumism. Ometi kergitavad korraldajad teeseldud inimestes kulmu ja avaldavad "imestust" et rahva "usaldusavaldus" on nii võimas...

Ka lääne vaatlajatest üks osa (parandamatult naivsed) on üllatunud, et nii lühikest aega pärast nii intensiivset ja spontaansest purset vabaduse suunas, on häältestulemused nii imponeerivad ja konstateeritakse: "Gustav Husak rezhim on iselmselt suutnud vabadusta rahva hirmust uute poliitiliste protsesside ja stalinismi tagasipöördumise pärast". Seda idüllil tegas vaid üks vägivallane internet: üks noor tshehh laskis end maha keset valimiste Prahat, olles enne olnud

tulevahetuses politseiga. Kas meeleiltsilgi protestis?

Toimunud "nõukogude valimised" olid öieti esimesed pärast seitsmeaastast vaheaga. 1968, kui pidid valimised toimuma, okupeerisid venelased maa. On huvitav tähele panna, et praeguste hirmuvalimiste kampanias, mis toimus sovjettliku põhjalikkusega, kõigepealt halvustati Tšehhoslovakkia iseseisvuse lõppu kolmekümne aastat (mil sakslased tulid okupatsiooniks) ja võrdluses tõsteti esile, kui palju parem on praegune olukord (st, vene okupatsioon). Ja kui vaba tshehh rahvas nüüd on, nii et ta saab minna valimistele, mis on märksa demokraatlikumad kui kapitalistlikus maailmas, kus võltsimised tõrjuvad tagasi valimistest osavõttu (!). Ja muidugi kiideti venelasi ja teisi "liidlast", kes augustis 1968 "päästsid" Tšehhoslovakkia kapitalismi küüsi satumistest.

Võib arvata, et need kõned ja väited jätsid tshehhi rahva külmaks. Kuid neil on juba valusad kogemused vastuhakkamisest — nii aktiivsest kui passiivsest. Sellepärast ei julgenud ka keegi riskida protestimisega koju jäämisega, veel vähem keeldumisest tasuta ületõundistest "valimiste ja töö auku". Valimiste, milliste eest peavastutajaks oli Alois Indra, keda petatakse venelaste appikutsjaks Dubceki-rezhimi rahvale kaasajooksimise vastu.

Muidugi ei tarvitse keegi uskuda, et valimisprotsendid ja arvud olid õiged ja võltsimata. Tõelisi arvusi aga teab Gustav Husak koos oma peremestega Moskvast. Ja sellest tehakse järeldusi, kui tugev siiski veel vastupanujõud tshehhide keskel on. Ja see määrab, kas pärast viimase vaatuse eesriide tõmbamist tuleb pöördlasku viia veelgi tugevamini keerata või jätkub praegusest "kodurahu" kindlustamisest.

KLA

Õnnestunud gümnaasiumi kokkutulek

Novembrikuul toimus Eesti Gümnaasiumiõpetajate ühingu ja Stockholm Eesti Gümnaasiumi ühisel korraldusel gümnaasiumi vilistlaste, õpetajate ja kooli sõprade kokkutulek, mis kujunes üllatavalt rohkearvuliseks.

Ooperikeldri terrassil veedeti koos viis tundi endiste koolikaaslastega, kellest mitmeid kohati osmakordsest hulga aastate järele. Mõnusele koosolemisele kohiviluvas lisandus sõnavõtt, ettekanded ja tants Sven Tiliu Tanssoni orkestri saatel. Sõna võttis kõigepealt kooli praegune rektor Johan Ungerson, tervitades küllalist. Rektor Ungerson avaldas lootust, et eesti põhikooli kõrgaste peatselt võiks alustada tegevust, samuti ka eesti gümnaasiumi kõigis õppeainetes, nii et eesti lapsed võiksid saada emakeelset haridust lasteaiast kuni ülikoolini välja. Pikema kõnega pöördus kooli endiste õpilaste poole lektor William Grossthal. Ta mainis muuhulgas mitte unustama neid eesti noori, kes peavad rasket võitlust oma eksistentsi eest kodumaal.

Eskavalises osas esines gümnaasiumi endine õpilane Alfred Pisuks viihuli ja sopran Lehti Aug esitas neli laulu. Klaveril saatis Harry

Lõuna-Rootsi ürituskava

Veebruarikuul toimuvad Lõuna-Rootsi detsembrikuus järgmised üritused:

Lund: 5/12 üliõpilaskonna väljasõit Skånes.

Lund: 11/12 kl. 18 EÜS-i pidu Akademiska Föreningenis, Kjötan.

Lund: 12/12 kl. 14 Lund ja Malmö ühenduskoolide, Malmö skautlike noorte ning Lund laste mänguringi ühine jõulupidu Petersgärdenis, Trollbergsgr. 43. Kohvilaud.

Lund: 18/12 kl. 19 jõulupidu eestlaskonnale üliõpilaskonna korraldusel Akademiska Föreningeni keldrisaal.

Kiisk. Meeleolulauludega sisustasid koosviibimist kooli vilistlased Eva ja Leena Klemmer, kuna vil. Helgi Mängel-Sundsvik toimis konferansjeena. Lõppsuuna ja tänu korraldajatele ütles vil. Sulev Nurmiste.

Erlisse tänu, mida sõmboliseeris kimp punaseid roose, pöördus gümnaasiumi kuraatorinimi esimese prof. rein Kleitman proua Veronica Vinteri poole, kes on olnud pikki aastaid kooli asjaajajaks ja n.ö. rektori paremaks käeks. Tänu eestkäit proua Vinteri energilisele korraldamisele tuleb pidada ka käesolevat koosviibimist hästi õnnestunuks. Sooviti: Jätkajad on samas kohas, aasta pärast kui mitte enne.

VÄLISKOMMENTAAR

KREMLI RÜNNAKUKAVA

Lääne-saksa perioodiline ajakiri Deutschland-Magazin küsis oma viimases numbris, et miks püütakse maha vaikida Tšehhoslovakkia endise kindralstaabi ülema paljastusi Nõukogude kallaletungikavast Lääne-Euroopale. Artikkel kannab pealkirja "Mis meid ootab" ja algab siis oma arupärimisega. Sissejuhatuses üteldakse, et samal ajal kui saksa pahumpöone publitsistika, kaasaarvatud televisiooni- ja raadiojaamad, on valmistatud andunud Nõukogude rahvaromastuse esiletõstmisele ühenduses Berliini tehinguga, vaigitakse täiesti maha sensatsiooniline avaldus, mille tegi hiljuti tšehhoslovakkia relvasüsteem jõudude peastaabi ülem kindral Sejna, kes nõukogude sissetungil põgenes Prahat ja nüüd elab Prantsusmaal. Kindral Sejna oli Tšehhoslovakkia kõrgeim sõjaplaani kavandaja ja seepärast täiesti teadlik ka Nõukogude ja muude idablocki strateegilistest kavadest.

"Aastast 1963 alates", ütles Sejna, "teeb Nõukogude Liit kavakindlalt ettevalmistusi kallaletungiks Lääne-Euroopale. Puna-armee kavade kohaselt peab Rheini jõeni jõutama kolme päevaga. Atlandi üle nädala jooksul. Edasiingul kavade näevad ette, et ühteugase vallutatuse ka erapooletud maad, nagu Austria ja Shevits. Strateegiline üldkava ei piirdu ainult sõjaväeliste operatsioonidega, vaid näeb ette ka kõiki poliitilisi abinõusid kuni viimaste üksikasjadeni. Nõnda on nimeliselt kindlaks määratud tulevase administratoorid, masuulemad, linnapeed, komissariid, politseiuemad ja isegi kultuurikud, kes pärast nõukogude sissetungitavad üle võimu Lääne-Euroopa tsiviliseeritud sektoris. Ühtlasi on juba trükitud miljoniteid toidukaarte, lendlehti, päevakirke ja plakateid saksa ja prantsuse keeles. Samuti on valmis "must nimekirj" enam kui kümne tuhande inimese kohta Saksa Liiduvabariigis, Prantsusmaal, Shevitsis jne. Need kuuluvad kohe vangistamiseks ja ülevõtmisele 24 tunni jooksul. Ravitööde sõlmipunktid, silad, jaamad, ringhäälingu ja televisiooni seadmed kavandatakse ka rikkuda või üle võtta agentide abil, kes juba aegsasti on vastavatesse kohtadesse palgutatud. Täiendavalt on saamasugusel viisil ka Nõukogude invasioonikavade Inglismaa jaoks kindlaks määratud."

Tõuse küsimus, ütles Deutschland-Magazin oma artiklis, et miks niisugused ette koletislikud paljastused ühtlasi idablocki armee mooduandvalt juhtl nii Liiduvabariigi valitsuse kui saksa väidetavalt vabameelse publitsistika poolt surnuks vaigitakse. Tõuse ka küsimus, kuidvõrd need kommunistliku diktatuuri võrratud sõjaplaanid on kooskõlas Nõukogude väidetava rahvaromastusega ja valmisolekuga pingele vähendamiseks. Kas saksa ja euroopa avalikkuselt pole õigust nõuda maha valitsustelt, et nad päreksid N. Liidult asja kohta aru.

Lühiteated Ameerikast

● Ülemaailsest 2004 majapidamises korraldatud ringküsimusel arvas 65 prots. vastajatest, et USA osavõtt Vietnami sõjast on ehamoralt. Üsaldus president Richard Nixonis sobis seoses Vietnami sõjaga aga on tõusnud 36 protsendile augustikuul madalseisust 31 prots.

HUUMOR

Mees vaatab tühklondiks värvitud daami ja ütles sõbrale:

"Mina ei lubaks oma naisel ilalgi nii eadelt juukseid värvida."

"Kuid su naisel on ju täpselt sama moodi värvitud juuksed!"

"Jah, aga ta värvis need ilma minu loata."

pidades eriti silmas aistumislepingute kavatsed ratifitseerimist Moskva ja Varssaviga? Ei ole mõeldav, et Liiduvabariigi teadeteenistus BND ei tea midagi nendest kavadest Euroopa vägivallade anastamise kohta. Ka sellest seiskohast tõuseb küsimus, miks siis Liiduvalitsus ikkagi vaikib.

Deutschland-Magazin ei ole veel saanud vastust oma küsimustele, kuidgi need on mitte ainult õigustatud, vaid ka põhjendatud. Lisaks Saksa Liiduvabariigi valitsusele vaikivad pealegi ka teiste maade omad, milledest Tšehhoslovakkia endine kindralstaabi ülem kõneleb kui Kremli kallaletungi ohvritest. Üldises vaikimises on tõenäolikt süüdi Liidu-

kantleri Brandti improviseeritud idapolitika, mida Deutschland-Magazin on seni rünnanud oma igas numbris. Ajakiri ise hakkas ilmuma 1969 mais iga kahe kuu järgi. Sellega täideti lünk saksa avalikus arvamises, mida ähvardas monopoliseerimine. Ajakirja enese andmetel on tema lugere ja tellijate arv numbrist numbrini aina kasvanud. See on usutav, sest ajakirja asjalik viis eeliste küsimuste käsitlemisel äratav usaldust ja paneb sedavilisi aluse ka töö ja õiguse selgitamisele poliitikas. Heaks näiteks selles mõttes on muu seas ka ajakirja avalik arupärimine Kremli rünnakukava kohta, mis muud töötas langeda unustuse hõlma.

A.K.

Eesti aabits kingiks eesti lastele Rootsisis

Rootsi-Eesti Õpperaamatufondi ja Eesti Komitee juhatusel oma koosolekul novembris 1971 on vastu võtnud väga olulise otsuse — kindla kõigile eesti lastele üliõpilastele, kes on aastal 1971 saanud viie aastaseks, s.t. sündinud aastal 1966, R. Rajamaa mitmevärviline "Eesti aabits". Aabitsi kinkimine jätkub järgmisel aastal sünnipäevadeks neile lastele, kes saavad viie aastaseks.

Aabitsa nimetus on tulestatud ladina alfabeedi kolmest esimesest tähest AEC. Aabits on meile kõigile tuntud esinev raamat, kui laps hakkab õppima lugema. Aabitsast kasutavad esimese lugemaõppimise raamatuna kõik rahvad, kel on olemas oma trükitud kirjavara.

Esimese eestikeelse aabitsa laskis trükkida piiskop J. Ihering aastal 1611 ühenduses katsetega rahvabariiduse edendamise alal. Sellest aabitsast ei ole säilinud ainultki eksemplari. Vanimad säilinud eestikeelsed aabitsad on Riias ilmunud Fororilese põhjaeestimurdeline a. 1694 ja lõunaeestimurdeline a. 1698, mis leitud Lundil ülikooli raamatukogus. Sarnaselt kaasaegsete välimaa aabitsatega esineb neis ka tavaline viimase lehekülje illustatsioon — kuke pilt kolme kaelavõrgu, nagu 17. sajandi rootsi aabitsal.

Paguluses on ilmunud mitmed aabitsad, peamiselt kordustrükkidena. Nendest on kõige parem paari aasta eest Rootsi-Eesti Õpperaamatufondi kirjastusel ilmunud H. Rajamaa "Eesti aabits", mis on oluliselt ümber töötatud ja kohendatud uutele pedagoogilistele nõuetele ja on mitmevärviline, trükitud, et äratada suuremat huvi laste juures, kellele ta on määratud. Seega tahab Rootsi-Eesti Õpperaamatufond paljuda eesti lastele oma parima vastava alal.

Aabitsa kinkimine küsimus on olnud päevakorral juba mõnda aega. Suurimaks raskuseks on olnud majanduslikud küsimused. Oleme pidanud kirjastama eestikeelseid õpperaamatuid omal jõul. Et üle saada majanduslikest takistustest, esitas Rootsi-Eesti Õpperaamatufond koos Eesti Komiteega vastava toetuspalve Rootsi valitsusele. Hiljuti saabus rõõmustav teade, et Rootsi valitsus on määranud eestikeelse õpperaamatute kirjastamiseks Eesti Komiteele toetust 42 000 krooni Koolide Peavalitsuse kasutusse alavastat summadest. See on tähelepanuvääriv tunnustus meie pererahvalt meie rahvuskuulustele le taotlustele ja meie rahvuskoolide tegevusele.

Asja oli aabitsa kinkimise küsimus päevakorras ka Eesti Komitee kooli- ja noortetoimkonnas, kus seda üksmeelsest ja soojalt soovitati. Tiheda koostöö tõttu Eesti Komitee kooli- ja noortetoimkonna ja Rootsi-Eesti Õpperaamatufondi vahel toimub aabitsa kinkimine nende kahe organisatsiooni nimel.

Lugemaõppimise protsess on väga oluline lapse arengus ja selle mõju ulatub kaugele tulevikku. Kõik kasvatusteadlased, eesotsas selliste nimedega nagu Comenius, Rousseau ja

Pestalozzi, on samal arvamusel, et lugemaõppimine, nagu algharidus üldse, peab olema emakeelne. Emakeelne algharidus on mitte ainult kõige loomulikum ja kõige kergem, vaid ühtlasi arendab lapse väimeised võimeid edukalt kõige suuremal määral. Rootsi-Eesti Õpperaamatufond tahab aabitsa annetamisega lastevanematele omalt poolt kaasa aidata, et eesti lapsed õpiksid lugema kõige loomulikuma viisil ja nimelt oma emakeeles.

Kuna meil puuduvad vajalikud andmed nende laste kohta, kes on käesoleval aastal saanud viie aastaseks, siis palume kõiki lastevanemaid üle kogu Rootsi, kellele on vastavaleisil lapsi, teatada lähikste Rootsi-Eesti Õpperaamatufondi, Drottninggatan 55, 1 tr. 111 60 Stockholm, lapse nimi ja esinimi, sünnimise, vanemate nimed ja aadress võimalikult aegsasti, et meil oleks võimalus saada lastele lüsa mitmevärvilise aabitsa jõulkingiks. Ühtlasi palume kaasaajaste kaasaabi käesoleva teate levitamisel ka nende hulgas, kes ei tea veel aabitsa kingiks saamise võimalusest.

Õpetades oma lapsi lugema emakeeles, aitame kaasa meie rahvusliku kultuuri arengule, rõhutab Õpperaamatufondi esimees, Theodor Künnapas.

EESTI PÄEVALEHT

Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhani Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetust ja talitust:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispõstgiri nr. 15 67 70-0
Kuulutussarvete postgiri 60 59 00
-0, Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 129-
Termin (4 kuud) kr. 45-
Kuu kr. 12-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilstuna 1971

Eesti keele tulevik siin Rootsis oleneb meie üliõpilasist

Müni aeg tagasi teostasid eesti organisatsioonid Rootsis märgukirjade saatmise näol ühisaktsiooni eesti keele eksamiaineks saamiseks Rootsi ülikoolide juures. Aktsioon andis tulemust — 28.5.1971 kinnitas ülikoolide kantseriarimet eesti keele eksamiaineks Uppsala ja Lundi ülikoolide juures soome-ugri keelte eesti liini näol (finsk-ugriska språk med inriktning på estniska). Kinnitamine teostis normaalõppekavade väljatöötamise ja vastuvõtmise kujur kahe põhikursuse ulatuses, mille kehtivuse algus oli arvestatud sügispoolaastast 1971.

Meie avalikkus on üldiselt olnud arvamusel, et sellega on probleemid lahendatud ja et eestikeel õppe- ja eksamiainena eksisteeribki juba kõnealuste ülikoolide juures. Oulokorrad Uppsala ülikoolis on meie lehes juba juttu olnud. Et saada ülevaadet Oulokorradest, pöördume küsimustega Lundi ülikooli soomeugri keelte lektori ja soome-ugri seminari ajutise juhataja Valev Uiboupu poole.

— Uppsala ja Lundi Oulokorrad ei ole antud juhul võrreldavad, vastab küsitlule. — Sest Uppsalas on — kui ma ei eksin — eesti keel olnud õppe- ja eksamiaineks juba hulk aega varem ka vana õppeasutuse raames. Lundis aga on küsimus täiesti uue aine elluviimiseks. Uppsala osas ülikoolide kantseriarimet oma otsusega kinnitab tegelikult endise eksamiaine edasikestmise ka uue ülikoolide õppeasutuse (PUKAS) raames. Lundis on küsimus täiesti uue õppekavade väljatöötamise ja kinnitamise, mida varem siin ei ole eksisteerinud.

— Kas see tähendab viivutust?

— Seda küll, ja koguni kahest seikukohast: õppekavade ja õppejõudude küsimuses. Et mingi uus aine võiks praktiliselt õpettegevuses eksisteerida, selleks ei aita ülikoolide kantseriarimeti poolt kinnitatud n.n. normaalõppekavadest. Viimased on tegelikult juhtnöörides lokaalõppekavadele, millised on kohaldatud kohaliku ülikooli Oulokorradega ja traditsioonidele, mis peegelduvad eeskätt kursusrakenduse loetelus ja valikus. Alles kohalike õppekavade kinnitamisel võib õpettöö alata. Eesti keele liini osas toimus Lundis kohalike õppekavade väljatöötamine k.a. sügissemistri jooksul ja need kinnitati 12. novembril Lundi ülikooli Keelteadusliku sektsiooni õppekavade komisjonis (utbildningsnämnd). Õppekavade väljatöötamine ja kinnitamine on üldiselt üsna aeganõudev protseduur, kuna kavade arutamine toimub komiteede süsteemis ja kuna need peavad läbi käima veel vastavate instituutide kolleegiumidest (koosnevad õpetajate ja üliõpilaste ühisesindustest). Reformiga seoses olev ühekoormatus ja kirjustamine ongi põhjastanud viivutusi ja ebatäpsusi õppekavades.

Sellel leidus muide ka eesti keele liini normaalõppekavades, millised aga õnneks võimalikuks osutus lokaalõppekavade komisjonis parandada.

— Kas võime siis järeldada, et kohalike õppekavade kinnitamise tulemusena võib eesti keele õpetamine Lundis järgmisel poolaastal alata?

— Võimalus on esialgu ikkagi ainult teoreetiline. Selle praktiline teostamine oleneb kahes olulisest tähtsusega tegurist — nimelt õppejõudude ja üliõpilaste probleemist. Kinnitatud õppekavad eeldavad kevadestemiril 1972 kokku 15 lektori-tundi esimese algkursuse A 4 ulatuses. Sügissemestril 1972 liitub teine algkursus B 4 õppekavasse, millega tundide arv tõuseb 225-le ning kevadestemiril 1973, kui käiku peaks minema ka kolmas, n.n. jätkukursus C 2, on lektoritundide arv saavutanud oma maksimumi ulatuses 255 tundi semestris. See eeldab vähemalt ühe täis- ja ühe poolaastase lektori palkamist. Isikute leidmisega ei tohiks küll olla raskusi, sest õnnelikult kombel sai Lundi ülikooli Keelteadusliku sektsiooni hiljuti oma esimese eesti dotsendi. Sellele kohale kinnitati nimelt 1. okt. k.a. fil.d.r. Herbert

Mis aitab eesti keele õiguste võitlemine ülikoolides, kui eesti rahvusest üliõpilased ei kindlusta küllaldast kuulajaskonda loengutel, ütlev kirjanik ja Lundi ülikooli soomeugri keelte seminarie ajutine juhataja Valev Uiboupu.

Salu, kellel seni oli samasugune dotsentuur Soomes Tampere ülikooli juures. Uurimisülesannetega Soomest Lundi asunult, osutus võimalikuks ka Herbert Salu dotsenturi ületoomine Lundi ülikooli juurde. Eesti keele õpetuseks vajalike krediidide saamisel tohiks olla loomulik, et õpetus läheks Herbert Salu kätte, kellel on pikemaajaline praktika eesti keele lektorina Turu ülikooli juures Soomes.

— Kas siis küsimus õppejõudude palkamisest peale õppekavade kinnitamisest ei lahene juba iseenesest?

— Ei, kahjuks mitte. Uute õppekursuste sisseviimise puhuks on ülikoolide kantseriarimet andnud 17. 6. 1970 määruse, millega uute õppekursuste avamiseks antakse paigaltist õppejõudu ainult juhtunult, kui vähemalt 15 üliõpilast on end uuele kursusele registreerinud. Nii oleneb eesti keele liini käikmine suurel määral meid endesest, s.o. meie üliõpilaste huvidest ja nende oma emakeelt kõrgemal tasemel.

— Kas siis Lundis ei leidu 15 eesti üliõpilast, kes oleks eesti keele õppimisest huvitatud?

— Küsimusele ei ole võimalik vastata enne kui registreerimisega on lõppenud, s.o. pärast veebruarit algust 1972. Arv 15 on praktiliselt võttes küllaltki kõrge. Peale selle ei ole ka endad head, sest sügissemestri jooksul ei tulnud meie instituudile ainsatki järelepärimist eesti keele õppimisvõimaluste kohta, hoolimata et meie ajakirjandus üldiselt esitas eesti keelt õppekavades kui valmis fakti.

Pühjused leiguseks on kahtlemata mitut laadi. Ühel poolt on meie ümbristev ühiskond ja ka meie endi mentaliteet arenenud pidevalt pragmaatilises vaimus — kõik mis annab arvestatavaks isikliku tasuvuse seisukohalt. Selline mentaliteet sunnib loomulikult küsima: mis maksab eesti keel Rootsis?

Teisel poolt tingivad ka praktilised Oulokorrad mitmesuguseid raskusi. Ülikooli reformiga kaasas uus süsteem on sundinud üliõpilased suhtelisele rangleisile raamesse ja valitud liinide juurde. Keegi ei saa järsku hüppata vilja varem valmis tehtud kavadele. Valikuks vahemad oleks vaid need, värskeid ülikooli astuvad

üliõpilased. Tänavu sügisel on aga Lundis "leitud" ainult 4 uut eesti päritoluga akadeemilist kodanikku. Eesti üliõpilaste üldarv Lundis on 60 ümber, kuusjuures "aktiivseks" võib neist pidada umbes pooli. See sama lihtne arvustus ei toota palju, kui ei leidu muid lahendusi.

Loodetavasti leidub selliseid?

— Olen arutanud olukorda Lundi Eesti Üliõpilaskonna juhatuses, kus leidub häid arusaamist. Küsimuses on peamiselt õpettegevuse käikusaamiseks eesti liinil, mis koosneb uute kavade kohaselt kahest algkursusest rootsikeelse nimetusega Grundkurs A 4 ja B 4, mõlemad 20 punkti, sellega 40 punkti kahe õppepoolaasta ulatuses. Õppekavad on tegelikult koostatud selliselt, et need oleks "jookohased" ka tõeliste algajale, s.o. mitte eesti emakeelega üliõpilastele. Kogemused soome emakeelega üliõpilaste juures, kes õpivad samasuguseid algkursusi analoogilise koosseisuga soome keele liinil, kinnitavad et kursuste sooritamine neile on võimalik umbes 40-60 protsenti energiakuluga, oleneb eelteadmistest, mis tähendab tunduvalt ajasäästu ülikooli lõpetamiseks. Sama asjaolu võimaldab paralleelõpinguid, milleks eritubade saamine sobiva motivatsioon juures võib üleminekul n.n. eri väljõppeliniile (särskild utbildningslinje) on võimalik.

Samasugune "kasu" kiirendatud õppekäigu näol peaks ka eesti üliõpilaste puhul olema kindlasti kaaluv argument. Selgub, et ainet on võimalik kombinierida küllaltki paljule teiste ainetega.

Soome keele õppijate hulgas on näiteks humanitaarfakulteedid kõrval õppijaid ka juriidilistest, teoloogilistest ja tehnikateadustest fakulteedid. Ei ole kahtlust et õpettegevuse käikusaamisel hiljem liitub eesti keele õppimisvõimalustega ka üldkeeleteaduslike huvidega teistest rahvustest üliõpilasi, kes niivõrd ei küsi kasust kui laiendatud teadmispagasit ühe uue aine näol. Ka soome kolmanda õppepoolaasta üliõpilasi n.n. C 2 kursuse raames liitub hiljem eesti algkursusega, kuna soome selle kursuse õppijale muutub osaline eesti algkursuse õppimine obligatoorseks. Nii oleks küsimuses peamiselt õpettegevuse algatamisest, lootuses et õpilaste arv hiljem ise kujuneks normaalseks. Lundi Eesti Üliõpilaskond on lähkesti lubanud vahendada informatsiooni oma liikmeile ja loodetavasti kasu sellest on vastastikkune.

— Mis juhtub, kui need lootused ei täitu?

— Soome-ugri seminari instituudi kolleegium on igaks juhaks hakanud taotlema miinimumimäära alandamist, kuna 15 algkursuse üliõpilast ühe täiesti uue aine juures on ikkagi ebarealistlikult kõrge arv, eriti võrreldes muude n.a. väike-ainetega, mis juba varasemast ajast tegutsesid. Kas ja kui suurel määral sellele taotlusele vastu tulakse, on muidugi — eriti praegusel surutisel perioodil — raske ütelda. Kui alandamine teostub ja ka sel juhul eesti keele liinil õppijad ei leidu, siis kustutatakse see mõne aja järele õppekavadest kui tarbetut. Sel juhul on eesti rahvusgrupp end Rootsi ametivõimude silmis muidugi tugevasti kompromiteerinud, ajades oma rahvuskuulatuurilise huvid nimele asju, millele ta enda riivides enam reaalselt kandepeida ei leidu. Loodame muidugi, et see negatiivne alternatiiv ei muutu homse päeva tõelikkuseks.

Kongressi rahvasaadik Edward Derwinski kõnelemas New Yorgi Eesti Majas BATUN-i poolt korraldatud vestlusel Balti esindajatega. Vasakul kõnepidi kõrval BATUNI esindajad Gatis Mastins ja Mari Linnamaa.

UUSKOLONIALISM KERKIS UNO ERIKOMISJONIS

WASHINGTON (VES) — USA esindajatekoja liige Edward J. Derwinski puudutas oma kõnes UNO kolmandas komisjonis, kus arutatakse enesemääramise õiguse, inimeste ja kolonialismi küsimusi, pärast Teist maailmasõda tekkinud uuskolonialismi. USA esindajana komisjonis tuletas ta kõigepealt meelde, et UNO põhikirja võeti sõtta inimõiguste ja vabaduse kaitsmiseks organisatsiooni asutamisel just USA nõudel.

Selle taustal on USA-i hea meel, ütles kõneleja, et 97 protsenti kolonialrahvast on pärast 1940-ndat aastat saavutanud enesemääramise kaudu vabaduse, liitudes UNO-ga. Kõneleja ütles, et unustada ei tohi aga ka neid rahvaid, kes samal ajalajärgul kaotasid vabaduse ja kellel on rõõvitud nende enesemääramise õigus ja võimalus.

Balti riigid, Leedu, Läti ja Eesti moodustavad eriprobleemi selle, olles annekteeritud vägivallaga N. Vene poolt ja inkorporeeritud tema nn. "sotsialistlikesse vabariikidesse". Leedu, Läti ja Eesti ei eksisteeri tänapäeval iseseisvatena. Sellega pole nõustunud USA ja paljud teised maad ning kuni tänaseni säilitab USA diplomaatlikke suhteid kolme Balti vabariigi seaduslike valitsuste esindajatega.

Derwinsky oli oma algse kõne tekstis kavatsenud käsitleda ka küüditasustiooni Balti riikides, millesid N. Liit on seal teostanud, kuid Välisministeeriumis, kus kõne läbi vadati (kuna ta esindas USA ametlikku poliitikat), kustutati kõne see passus, mis aga, nagu Derwinsky hiljem selatas, ei tähenda seda, et küsimuses oleks olnud teisel seisukohal, kui tema väljendas.

Edward Derwinsky komisjoni-kõnes ütles edasi: Kuivõrd valitsus reflekteerib rahva tahet, võime otsustada ka selle järe-

le, millised on võimalused sellest maast emigreerumiseks.

Tõsine kahtlus rahva enesemääramise õiguse maksvusest tekib näiteks ka siis, ku teame, et üksi 1971. aastal 4400 kodaniku põgenesid maalt õhlike teedel, nagu Baltiaste pääsemise ujumisega Taani või Rootsi jne., või kui isikute keeldutakse emigratsiooniks loa andmisest seepärast, et nad on vastuvõtmatud rezhimile.

Meile on tuntud juhtumid aastast 1956 ja 1968, kus inimesed otsisid teid oma õiguste kaitsmiseks, mis neile lubatud inimõiguste deklaratsioonis. USA on täielikult vastu nn. "piiratud suveräänsusele", mis on vaid imperialismi ja kolonialismi üheks vormiks, mida vaba mees ei talu.

Oleme palju kuulnud totalitaarse rezhimide esindajalt majanduslikest ja sotsiaalsest hüvedest kommunistlikus ühiskonnas. Kuid faktid ei eita seda.

Lõpetades ütles kõneleja, et lubatagu tema korraldada USA lakkamatut toetust rahvaste enesemääramise õigusele kõikjal, nagu seda ette näeb universaalne inimõiguste deklaratsioon.

Relvastamise konsekventsid

NEW YORK — Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni ekspertide kogu arvestab, et kui relvastusvõidujooks maailmas senise tempoga kestab, saabub 1980.a. piirkonnas aeg, kus relvastuskulud kerkivad 300-350 miljardile dollarile aastas. Ajavahemikus 1961-1970 on maailma rahvad relvastusele kulutanud 1,9 triljoni dollarit.

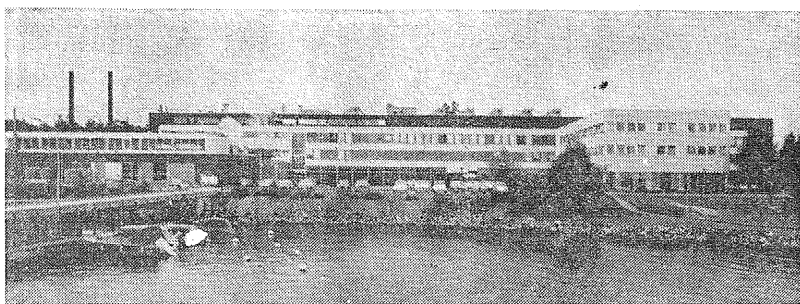
Neljateistkümmne riigi esindajatest koosnev ekspertide kogu jõudis otsusele, et relvastusvõidujooks võimalikult konsekventsid on kaugel kõige suuremaks ohuks tänapäeva maailmale — palju suurem kui vaesus, haigused, rahvastikuplahvatus ja ümbruse saastamine.

Abiellatunna kuulutat Stokholmis maha Rein Palk ja Mark Koop. Laulatus toimub 20. dets. J. Kobi kirikus.

Autosurm Halmstadis

Autoõnnetuse tagajärjel suri Halmstadis 29. novembril Liidia Tohv, kes oli sündinud aastal 1913 Tahkurannal.

Õnnetus leidis aset laupäeval, 27. detsembril, mil üks auto pr. Tohvi teele sõitis. Vigastatu toimetati haiglasse, kus konstateeriti peavigastusi. Kõigest ravimispingutisest hoolimata suri Liidia Tohv esmaspäeva hommikul. Teda jäädv leinama abikasas Karl Tohv, omaksed Eestis ja arvukad sõbrad ja tuttavad Halmstadis ja mujal Rootsis.

Siin valmistatakse rootsi margariini — Liva tehased Lidingö.

Tervema toitlustuse poole Margariini tarbimine kasvab Või osatähtsus vähenenud

Moodne ühiskond mõtleb rohkem tervisele kui seda tegid eelmised suguplõlvad. Kuna teadus on kindlaks teinud, et vereeringe- ja südamehaigete üheks põhjuseks on ülekuulatud rasvade tarvitamine, siis on siin- torkav nende informatsioonide taustal tootmis- ja tarbimise vähenemine. Või ja margariini rasvade tarbimine näitab vähenemistendentsi, samal ajal kui asemele tulevad n. n. alakuulatud taime- ja kalaõlid. Kui näit. võrrelda 1969 ja 1968 a. võitvatamist, siis langes see üheksa aasta jooksul tervelt 10 protsendi, samal ajal kui tootmine langes 5 protsendi. Samal ajal tõusis margariini tarbimine 2 protsendi.

Üldse on aga rasvatarvitamine tootmis- ja tarbimise vähenemine — kogu vähenemine oli eelmise aastaga võrreldes 1 protsendi, kui uskuda Jordbruksnämndens statistikat. On huvitav juurde lisada, et juustu tarvitamine on tõusmas samal ajal (ca 4 prots.).

Miks on ülekuulatud tootmis- ja tarbimise vähenemine? Rasvade osa südame- ja veresoonte haiguste alal alles viimastel aastatel selgitamisel? Osalet kahtlemata selle tõttu, et vastavale uurimisele on pööratud suuremat tähelepanu ja ressursse. Mitteülekuulatud rasvade tootjad, näit. margariinikontsernid, on suuri summasid annud teadusele, muudugi teadmisel, et resultaadid pikemas perspektiivis nende äärmiselt kasuks tulevad. Rootsis on näit. Margariinbolaget viimase aastakuümne jooksul annud 3 milj. krooni vastava ala teadlastele uurimistöö toetamiseks.

Kõik uurimised tootmisprobleemides on resulteerunud uues n. n. tervis- hoiupoliitikas, kus vastavad organid ja asutused propageerivad muudatusi tootmisviisides ja -harjumustes, samuti töstavad huvi füüsilise liikumise ja kehalise treeningu vastu, mis on muutunud loomuvastastelt väheseks autoajastu "istumiskultuuris".

Mis puutub tootmis- ja tarbimise vähenemisele, siis peab ekspertide vajalikuks, et toidurasva protsent toidus viaks alla praeguselt 40-lt kalooriprotsendilt vähemalt 35-le, või veel parem — veelgi madalamale. Samal ajal on oluline, et küllastatud rasvad asenduvad küllastumata rasvadega, et suhkru tarvitamine väheneks nii otseselt kui toidus ning et juurvilja, kartuli, puuvilja, piimatoodete, kala, lahja liha ja teraviljaproduktide tarbimine tõuseks oma osatähtsuses. Inimene peab sööma hästi mitmekesist toitu ja palju liikuma, kui ta tahab olla füüsilises ja vaimses vormis.

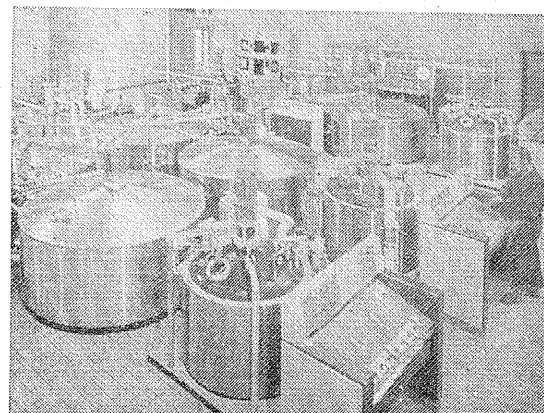
mis on ka riigile oluline tööjõu produktiivsus ja saavutusvõime osas ja haiguste frekventsi vähendamisel.

Rootsi Konsumentinstituti'i uurimistulemustest kirjutab Eva Callmer ajakirjas "Råd och rön", puudutades eriti toidurasvade küsimust:

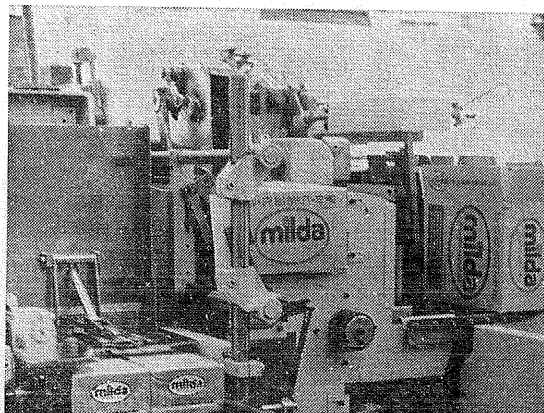
— Mis puutub toidurasvadesse, siis peaksime üle minema produktidele, mis sisaldavad enam mitteülekuulatud rasvhappeid, n. n. küllastumata margariinidele. Peame loomulikult hoiduma rasvatükkidest soostides ja juurviljahautistest ja olema tagasihoidlikud rasvaneiga võileibadel. See ei käi aga kõnealuse margariini kohta, kuna see koosneb suhteliselt kaltsiumist rasvatest ja sisaldab rikalikult A-vitamiini, millest sagedaste uurimisresultaatide alusel meil ühahti on puudus. Kõige "kardetavam" rasv on tavaliselt peidetuna mitmesugustes toidainetes."

Eriti puudutab see "kardetav" rasv neid toiduaineid, mis ei ole deklaritud näit. valmistoidud, restoranitoid, mitmesugused vorstid, võided, pasteedid jne. Viimasel ajal on aga mitmel pool einelaudades hakatud pakkuma ka toiteväärtuse väljaarvestusega kontori- ja tööstuseineid (näit. ICA, KF ja Riksbolagen'i restoranides). Ka kaitsevääres, kus varem n. n. "husmanskost" valitses, on suhteliselt hakatud rasvanorme toidu valmistamisel vähendama (40-lt 30-le kalooriprotsendile). Järginud on ka haiglad, koolid jne. Kuid Rootsi 20.000 majapidamises on ikka veel enamuses kodune toiduvalmistamine, kusjuures aga üha rohkem tarvitatakse külmutus- ja sügavkülmutus- ja koduperenaine oaks teadlik tootluste komponereimise oluliseks perekonna tervisele ja koostaks toidud vastavalt teaduse arengus selgunud vajadustele, Eesti pere-

tootmis- ja tarbimise vähenemine — kogu vähenemine oli eelmise aastaga võrreldes 1 protsendi, kui uskuda Jordbruksnämndens statistikat. On huvitav juurde lisada, et juustu tarvitamine on tõusmas samal ajal (ca 4 prots.).

Moodsa Rootsi margariinitehase sisustuses on kõik programmeeritud.

Taimevõi "Milda" paketeerimine.

Mis on margariin? Taimevõi hea sõna

Mis on üldi margariin? Eesti- keelse sõna "taimevõi" katab mõis- te peaaegu täielikult, sest margariin on leitud rasvad pärinevad õis- salduvusega taimedest, üldi nende seemnetest. Suur osa toor- aldest imporditakse.

Näiteks kasutatakse taimevõi toot- misel kookosõli, mida pressitakse kuivatatud kookospähklite tuumadest (koprast). Seda tuuakse sisse Fili- piinelt ja Indoneesiast.

Edasi kasutatakse palmiõli, mida saadakse õlipalmi ploomisuurustest seemnetest ja sojaõli. Sojaube tuuak- se peamiselt sisse USA-st, kuid ka Koreast. Päevalille seemnetest pres- situd õli kasutatakse samuti, kusjuures päevalillede peamiseks kasvat- jaks on N. Liit ja Argentina.

Margariin sisaldab veel teatud protsendi puuvilla seemnetest saadud õli (cottonõli), maapõhki õli kuid ka õlisid, mida saadakse suure rasvasi- salduvusega kaladest ja vaaladest. Niinimetatud marineeritud õlid aga ei oma tänapäeval mingit tähtsust.

Muidugi ei tohi unustada neid õli- taimi, mida kasvatavad rootsi taluni- kud, kusjuures tähtsam neist on raps. Igal juhul ostavad siinseid margariin- tehaseid asustas üles vähemalt sada tuhat tonni kuivatatud õliseem- neid rootsi põlluharjajalt.

Seda oлдakse peaaegu sunnitud tegema, kuna riigi põllumajanduse komisjonil on olemas voitus, mil- le kohaselt tehaseid võidakse sun- nida kasutama kodumaist õli. Vo- litus pole aga kasutatud, kuna te- hased on vabatahtlikult kohustu- nud ostma õliseemneid rootsi talu- nikelt selleks, et neilt mitte röö- vida sissetulekut sel alal.

Õlisalduvusega seemned puhas- tatakse, purustatakse ja pressitakse, kusjuures saadakse kätte umbes kaks

kolmandikku õlist. Ülejäänud osa rasvast ekstraheeritakse. Seemnejää- gist saadakse väärtuslikku, protei- nirikast loomatoitu.

Sobiva konsistentsi saavutamiseks kasutatakse peale vedela õli ka tah- ket rasva. Kasutades nn. karastus- meetodit on võimalik muuta vedelat õli sobivaks tahkaks rasvaks.

Toorõli puhastatakse, mis tähendab, et värv-, lõhna- ja maitseained eemaldatakse. Seejärel segatakse õli ja rasv täpselt ettenähtud proport- sioonides kindlaksmääratud retsepti- di järgi.

Margariinbolageti toodetest on Flora ja Tre Ess delikatesmarga- riinid ja sisaldavad ainult taim- seid rasvu. Standardmargariin Mil- da aga sisaldab vähesel määral ka loomseid rasvu.

Peale rasva ja õli sisaldab margariin ka läbiastatud piima, vett, kee- dusoola, emulgeerumist soodustavat letsiini, vitamiine ja värv- ning aroomiaineid.

Margariin tehased kasutavad aastas umbes 12 miljonit liitrit läbiastatud piima. Taimevõile lisatakse piima selleks, et suurendada selle säili- vust, peale selle teeb piim paremaks ka maitset.

Lõpuks pakitakse margariin, emb- kumb kas alumiiniumpaberisse või siis eristesse plasttoodetesse. Rõhu- tada võib seda, et margariin nagu kõik rasvained absorbeerib teiste ai- nete maitset. Seega pole otstarbeko- hane sülitada margariini näites suitsutatud toiduainete, kala, sibula ja puuvilja läheduses. Kõige parem on margariini säilitada originaalpa- kendis külmutus- ja sügavkülmus- tingimustes.

Pakendid on kuupäevatemplitte- ga ja Margariinbolaget soovib tai- mevõid kasutada kahe kuu jooksul pärast selle tootmist — selle- ga on garanteeritud parim maitse. Värsket margariini võib säilitada paar kuud ka sügavkülmusis, see kvaliteeti ei halvenda. (EPL/USA).

Uus "lahja" margariin tuleb müügile

Alates aastavahetusest on võimal- la võimalik osta täiesti uutmoodi margariini, mille rasvasisaldusvust on vähendatud. Uue toote nimi on "Minarin", kusjuures selle rasvasi- saldvast on kõigest 39-41 protsenti. Margariin tehased müüvad, et margariin pole mingil viisil ainu- laadne, vadi näiteks Hollandis on see juba kasutusel.

On üldiselt leitud, et rootslased söö- vad liiga palju rasva. Peale niinime- tatud "peidetud rasva" mis alati lei- dub igas leivas, tahab rahvas oma leivaviljule veel ekstra-rasva peale määrida või, ehk parimal juhul mar- gariini näol. Margariini juures on praegu rasvasisaldavus minimaalselt 82 protsenti, kuigi seda uue toiduai- nete seaduse järgi vähendatakse 80- le protsendile alates aastavahetusest. Kuid margariin tehased tahavad too- ta veelgi "lahjemat" margariini. Kui valitsus esildisele vastu tuleb, on või- malik osta Minarini tulevase aasta al- guses.

Minarin oleks sel juhul margariin, mida kasutatakse n. d. "laumargariini- na". Kui kõne alla tuleb küpseta- mine, on aga vaja rasvasemad sor- te. (EPL/USA).

● Hispaanias, Tudelas tekitas üks vihane pull hiljuti tõsise liiklusu- miku, rünates maanteel autosid ning veoautosid. Üks väikeautodid sai pulli teravate sarvede läbi niivõrd kannatada, et tuli kohapealt ära viia ja autojuht tülis, et ta polnud kunagi varem tundnud sellist hirmu. Olles oma viha lahutanud, sõrkis pull lõ- puks oma farmi tagasi.

TELLIMISHIND A. 1972

Seoses kogu ajakirjandust tabanud trüki-, posti-, j. m. kulude tõusuga on EESTI PÄEVALEHT arvates 1. jaanuarist sunnitud kohaldama alljärgnevat uusi hindu (rootsi lehed muutsid hinnad juba 1. detsembrist):

Aastatellimine	kr 147:—
4-kuu periood	kr 53:—
1 kuu	kr 15:—

Kultuuriline õhtu Göteborgi E.Majas

GÖTEBORG (EPL) — Göteborgi Eesti Maja Klubi korraldusel toimus pühapäeval, 21. novembril kultuuriline üritus, mida sisustasid sõnaliste ettekannetega prouad Vera Poska-Grünthal ja Elmiire Kägi ja muusika alal Ida Loo-Talvari, Hilja Saarne ja noorte laulutrio (Marit Ida, Linda Mäehans ja Linda Peet) ja Siim Broberg, kes saatis, trio ettekan-
deid Kitaril.

Pr. Vera Poska-Grünthal vaatles emalt üsna põgusalt ajakirja "Triinut", mis on ilmunud juba 19 aastat ja teostanud järjekindlalt neid siht-
jooni, millel ajakirja asutamisel üles seati. Üheks selliseks on olnud kaa-
sastamine eesti kodude ühiesitami-
sele võõrsil. Selle kõrval on käsitel-
tud rohkesti naiste tegevusala-
seid küsimusi ja probleeme. "Meie jõud
on seisnud selles, et oleme püüdnud
ühiselt oma ülesandele teostada,"
ütles "Triinut" toimetaja. Ta mainis
sejures, et "Triinut" on toimetatud
Austraalias, Kanadas, USA-s ja mu-
jal.

Ida Loo-Talvari laulis vahepeal
Hilja Saarne klaverisatset neli laulu:
Aava "Mu su", Kilpinen "Õhtu" ja
Saare kaks laulu — "Õuvalgu too-
tab tibu" ja "Kaluri mõrja". Publi-
k poolt soovitud isalpana esitas
lauljatar Mascagni "Kesalille".

Edasi kõneles pr. Vera Poska-
Grünthal oma isast Jaan Poskast,
tuues esile nii oma mälestusi kui
ka mõningaid andmeid varasema
ajakirjanduse valgusel. Kõneleja
rõhutas eriti isa hoolitsust haridu-

se võimaldamise eest oma lastele ja
tema põhimõteteid seejuures: õpi,
räägi tätt ja täida oma kohust!

Pr. Elmiire Kägi täiendas kõneleja
poolt etteodut üksikute episoodide
lugemise ja Jaan Poska päevikust ja
Eduard Laamani raamatust "Jaan
Poska". Need episoodid on ilmunud
ühitlasti Vera Poska-Grünthal memu-
aartoeses "Jaan Poska tütar ju-
tustab".

Kultuuriõhtu lõpuosas deklameeris
Linda Peet Lii Laasi luuletuse "Võõr-
sil sündinud mõtteid" ja noorte trio
laulis hea kordaminekuga neli rah-
valikku laulu, millest saatis gitar-
ril Siim Broberg.

Kõik ettekanded said rohkearvuli-
se kuulajaskonna poolt sooja vastu-
võtu osaliseks. E. M. Klubi esimees
Hartvig Engso tänas esinejaid kollas-
te roosidega. Eesti Maja seltskondli-
kud ruumid olid seekord viimse või-
maluseni täidetud. See näitab, et
kaasamistalend on suur huvi kultuuri-
liliste ürituste vastu Eesti Majas, mil-
lega nii E. M. Klubi kui ka teised
eesti organisatsioonid Göteborgis pe-
aksid tõsisemalt arvestama.

Kultuuriõhtult Göteborgi Eesti Majas. Vasakult Elmiire Kägi, Erika Kaing, Vera Poska-Grünthal, Helga Kangro, Agnes Poska (USA-st), Onna Poska, Alma Väina, Paula Aloe, Thea Roog ja Ida Loo-Talvari. Daamide taga seisab Eesti Maja Klubi esimees Hartvig Engso. (EPL-foto Kopler)

Eesti mõisate ehituskultuur vanemal ajastul talupoeglik

Meie tuntud etnograaf, professor Gustav Ränk, avaldas möni aeg tagasi 200. leheküljelise uurimustöö balti mõkate ehituskultuuri kohta. Eesti pinnal. Saksakeelne teos, mis on rikkalikult illustreeritud fotode, vanade gravüüride koopiatega ja plaanidega, kannab pealkirja "Die älteren baltischen Herrenhöfe in Estland, Eine bauhistorische Studie". Rasmat on ilmunud Upsalas Statens humanistiska forskningsrådet'i toetusel. Kuna meie avalikkus sellest omäpärast teaduslikust tööst seni vähe on olnud informeeritud, toome alljärgnevalt lühida sisu kokkuvõtte.

Nag eessõnas märgitud, põhjeneb kogu uurimus peamiselt revisiooni pro-
tollidele, millest koostat 1630-da-
tel ja 1680-datel aastatel kui rootsi
valitsuse käsil mõisad hakati tükel-
dama. Nende aga ka muude allika-
te põhjal püüab autor vaadelda mõi-
sate ehituskultuuri Eesti maa-aladel,
minnes keskaega tagasi. Just see aja-
jätk on kaua seisnud sõitis, kuna
balti uurijate huvi senini on piir-
dunud kas keskaegsete losside või
uusaegsete stiilühitustega, mis tekki-
sid alles tükk aega pärast Suurt Põh-
jasõda.

Professor Ränk soovust vaatleb
aga vanemat mõisate ehituskultuuri,
mis on läbi ja läbi talupoeglik —
anonüümsete meistrite käetöö. Need
vanad mõisad on puehitised nagu
taludid, palkidest kokku tootud sei-
tega ja õig-, kasetohtu või turbaka-
tusega, nagu näitaks Tõlliste mõisa
häärber Saaremaal (lkh. 57) või kõr-
ge taraga piiratud tõelist kindlust
meenutav Kunda mõisa koos kõrval-
hoonetega Oleariuse Kirjelduse jär-
gi a. 1647. Ometi polnud mõisa här-
rastemaja mingi kohaliku talu-
koonpa. Selle ruumijaotus ja sisustus,
ütleb autor, oli hoopis erinev eesti
talumajast. Eeskujuks oli hoopis
Kesk-Euroopas valitsev talumaja
tüüp. Küll aga näitavad kõrvalchi-
tised eesti mõisa õel sugulust vas-
tastavate hoonetega eesti külas, nagu
saun, suviköök ja rehetuba. Ni esi-
nada vanema aja Balti mõis tüübilt
koloniasikultuuri, milles võorad su-
gumad on paaritatud põliselanike ehi-
tusviisiga.

Kõiki ehitusi vaatleb professor eri-
peatükkide kaupa põhjaliku asja-
tundlikkusega. Ei puudu isegi mit-
te keeleteaduslikud argumendid mit-
mesuguste mõistete, näit. Herberge
— häärber, milline mõiste juba Sak-
sa ordu dokumentides sageli esines,

Professor Gustav Ränk on uurinud Eesti mõisate ehituskultuuri.

tähendades "laagrit" või "õomaja" sõ-
jakäikude puhul. Seda sõna on isegi
uurinud tuntud vennad Grimmid.

Ka mitteteadlasest lugejale peab
kõneall olev teos palju huvitavat. Võ-
tame kasvõi peatüki "Bauerngefäng-
nis und Straßpfahl" ("Talupojavang-
la ja häbi post") lkh. 160–162, kus-
juures imekats illustratsiooniks an
peksustreen tallihoone ja häbi postiga
tagaplaanil Adam Oleariuse kirjeldu-
se järgi a. 1663. Nimetatud peatü-
ki ütleb autor, et iga suurem mõis
omaks privaat — vanglat, mis kandis
nimetatud talupaja vangimaja, vanga-
koti (Diebkasten) või lihtsalt "kast".
Viimane nimetus esineb juba 16. sa-
jandi alul. Niisugune väike vangla,
mis on selge tõend mõisahärra kohtu-
mõistmise võimust ja õigusest oma
pärissõjajade üle, oli tavaliselt peidat-
tud mõisa majapidamishoonete va-
hele. Sageli oli see semas hoones kui
tall või isegi sealauudade ühe katuse
all. Suuruse kohta puuduvad täpse-
mad andmed, küll aga teame, et uk-
seava oli nii kitsuke, et vang sellest
lihtsalt sisse pigistati. Aknast või val-
guseavast pole aga üldse mitte juttu.
Näitelt on juttu Rõpina mõisa vang-
last, mille katusekultigist kütetega
alla lasti või Laiuse mõisas, kus
vangid olid "auk, millest vangid sisse
ja välja peavad ronima". Mõninga-
tes Saaremaa mõisates esines vanade

inventari ülestähenduste kohaselt
hoovil ka häbi postide, nagu Haeskal ja
Meedlas. Kuigi allikmaterjalid mida-
gi rohkem nende häbi postide kohta
Eesti pinnal ei anna, oletab autor, et
neid siiski rohkemal määral kasutati
eriti kui arvestada Adam Oleariuse
kirjeldust selle kohta, kuidas eesti
talupoegi vanasti peksti: "Nad pea-
vad" sargi ihu pealt ära võtma ja
ennast puusadeni paljastama, pärast
seda kas maa peale pikali heitma või
sis ennast posti külge siduda lask-
ma. Siis peab üks mittesakslane
("Undeutscher") neid keppidega
peksuma."

Oma raamatu eessõnas ütleb pro-
fessor Ränk, et selle otstarbeks on
täita lünk, mis esineb vana Liivimaa
maadli igapäevase eluolu kirjelda-
misel. Soovust on aga baltisaksa
asunik 700. aastane ajalugu hästi
valgustatud poliitika, majanduse, kir-
janduse ja kunsti suhtes. Samas tä-
nab ka autor oma paljusid kaastöö-
lisi, nende hulgas prof. E. Blumfeldti,
fil. lic. Jakob Koitu, arhiivar Dr.
phil. Arnold Soome, oma poega ar-
hitekt Taavi Ränk'i ning abikaasat ja
saksa tõlkijaid Dr. phil. Hellmuth
Weissi koos abikaasaga. Raamatut
saab otse tellida ka: 40 prots-hinna-
landusega autori käest aadressil: Prof.
G. Ränk, Friherregat. 40, 162 34 Vål-
lingby. Teose täishind on kr. 50.-

KARIN SAARSEN

Kaks leedu preestrit vanglasse

MOSKVA (EPL) — Välisajakir-
janikud raporteerivad, et okup.
Leedus on kaks katoliiku preestrit
mõistetud astaks vanglasse, kuna
nad õpetasid lastele katekismust.
Preestrite nimed on J. Zdepškis ja
F. Bubnis.

Neist esimest olevat enne kühtu
ette viimist näkku pekstud, nagu on
ühtlased katoliiklasest allikad. Zdepš-
kis oli nimele KGB-s ühtlased, et
tema kui vaimuliku kohus on las-
tele õpetada usu aluseid, kuid ne-
de vanemad seda soovivad. Küm-
mekond last olid kohtusse tunnistama
toodud, kuid paljud nendest nut-
sid ja ei vastanud kohtule midagi.

Preester Bubnis vangistati, kuna
KGB oli avastanud, et 30 last ota-
sid kirikus oma usuiste teadmiste
proovimist enne konfirmatsiooni.
Leedus esinoti palve 3000 katoliik-
last allkirjaga vangistamise otsuse
tühistamiseks ning konstitutsiooni
"usuvabaduse" järele käimist.

REFLEKSID

TSHEHHIS MÕISTETI kuueks
aastaks vanglasse rootsi eralendu-
rid Wickenberg ja Larsson selle eest,
et nad püüdisid aidata kaasa tsehi
põgenike perekonna Poritzka ühen-
damist. Teatavasti vangistati nii
rootslased kui ka nendega vale pas-
siga kaasa lennanud Anna Poritzka
kes pärast pikaaegseid asjatuid kat-
seid 6-aastase tütre Pavlina kätte-
saamiseks otsustas astuda meeleheit-
liku samm u viimase illegaalselt-
Tshehhoslovakkiasst väljatoomiseks
— teadlikult õhtu seades enda ja
abistavad rootslased. Operatsioon
lõppes teatavasti fiaskoga, sest ilms-
elt seisis vanema kodu, kus tüd-
ruk viibis, alalise valve alla ja tõe-
nõoliselt olid võimud teadlikud ka
rootslaste varasemast katsest tüdru-
kut kaasa võtta. Tulemus on ma-
sendav: Perekond on lõplikult lõhu-
tud, sest naise, kes on sunnitud ol-
nud televisioonis oma süüd kaitsema
ja armuandmispalvet ei olnud ta-
nam oma mehe ja lapse isaga tui-
hinimeiseks. Ainus tee oleks, kui
vilmaine kapituleeruks ja ise tagasi
läheks, mis kindlasti lõpeks omakor-
da tema pikemaajaks ajaks vanglasse
panemiseks või Venemaa "parandus-
süsteemile toodele" saatmisega. Ma-
film ei saa midagi ära teha kõigile
Inimõiguste deklaratsioonidele vaa-
tamata.

KOMMUNISTLIKUD VÕIMUD on
aga võimud hoiaiku, et süüdi ei ole
nemad, vaid "kapitalistlik maailm",
kes last on kasutanud "propagan-
daks Tshehhoslovakkia korra vastu".
Rootslased mõisteti sellepärast
rängima paraharhi alusel süüdi
"inimõiguste kaitset". Neid sunniti omakor-
da kohtus süüdistama rootsi aja-
kirjandust ja isegi lubadusi anda
Stockholmi-lehtede "kohutavale
vastutusele" võtmiseks. Poritzka
perekond olevat vae teinud, et nad
oma lapse juurest põgenesid ja ta
maha jätsid vanaema hoole alla...

SIIT KOSTUVAD kõik need too-
nid, mida kaebalused N. Liidu la-
vastusprotsessidel lasuvad kuulda-
vale: enesetsüüdistamine, teiste süü-
distamine — kõike seda imepiks-
es lootuses, et võimude tahmiste
täitmine nende olukorda pütski ker-
gendab. See on ka mõistetav, kuna
aastat vangistust siin Rootsis tähendab
ju peaaegu trahvi võlma roima
eest, kaasa arvatud mõrv. Nad ei ole

800 kuulajat kontserdil

TORONTO (EPL) Toronto Eesti
Segakorori 20. juubelikonser-
dist laup. 13.nov. suures Massey
Halli kontsertsaalis võitis osa enam
kui 800 torontolast. Kontsert juu-
kes sõna otseses mõistes suureks
muusikaliseks sündmuseks, kuna
sellel oli kaasegevaks enam kui
20-liikmeline Rochesteri Ülikooli
sümfooniaorkester, mida juhtis dr.
Taavo Virkhaus, ja rida soliste
USA-st ja Kanadast.

Solistidest said erilise menu osali-

teks sopran Nancy Virkhaus ja te-
nor Heinz Riivald USA-st ja Irene
Loosberg, al, Torontost.

Kontserdi raskuspunktiiks oli J. Si-
bellise sümfoonia nr. 1 Taavo Virk-
haus juhatusel, kuna segakoror esi-
tas ainult kolm laulu (M. Löödigi, E.
Vörku ja Ed. Tubina loomingid)
iseseisvalt ning koos sümfooniaor-
kestiga pikema teose — Ralph V.
Williamsi "Serenade to Music".

Pärast kontserti toimus Eesti Ma-
ja juubelikoori ja Rochesteri süm-
foonia orkestri liikmetele ühine koos-
viibimine, kus külastilist tervitas koori
esimees A. Kelder. New Yorki Eesti
Meeskooril tõi juubilarile tervitusi
õpetaja Andres Taul, Toronto Eesti
Meeskooril tervitused ja lipanella an-
da üle TE Meeskoori esimees E. Tri-
konberg, misjärele eesti ja inglise
keeles tervitas koori ja külastilist
Liit Kanadas esindajana J. Olvet.

Peapiiskop kaheksakümnene J.O.Lauri tähtpäeva puhul

Esmaspäeval, 6. detsembril pühitses Stockholmis 80-aastast sünnipäeva Eesti ev. lut. usu kiriku peapiiskop Johannes Oskar Lauri.

Juubilar sündis a. 1891 Rannu vald. Tartumaal. Oma kõrgema hariduse sai ta Tartu ülikooli usuteaduskonnas mille ta lõpetas a. 1916. Pärast prooviaastat Viljandis õpetaja J. Lattiku juures, teenis ta viikarõpetajana Viljandi ja Võru prostkonnas. Valiti a. 1919 Otepää koguduse õpetajaks.

Juubilari kiriklik töö kodumaal langes ajajärgule, mil toimus meie iseseisvuseaegse kiriku korraldamine, mis seadis järjest uute ülesannete ette. Juba viikarõpetajana tuli tal paljudes kogudustes korraldada üleminekut uuele korrale. Otepääl aga tuli korda seada kiriku ja koguduse hooned, tuli korraldada koguduse elu ja tegevust tema mitmekesistes eluvalduses vormides. Kõik see kutsus esile vilgast tegevust mille tulemuseks oli eeskujulikult korraldatud koguduse elu Otepääl.

Kõrvuti koguduse tööga huvitus juubilar koolitööst ja rakendus juba Viljandis giimnaasiumides, õpetades neis usupöetust ja ladina keelt. Otepääl jatkas ta samuti tööd kohalikus giimnaasiumis oles seal ka koolijuhataja kohal. Side kooliga võimaldas laste, noorte ja kooliõpetajate kaasatoomise koguduse elu. Huvi rahvusliku elu vastu võimaldas kokkupuuteid laialdaste ringkondadega ja nende ühendamine kirikuga.

Koguduse töö viis juubilari peagi tihedamasse kontakti üldkirikuga. Juba 1924. a. valiti ta Võru praostkonna abipraostiks ja 1929. a. Valga praostkonna prostiks. Kirikupäeval a. 1934 valiti ta konsistooriumi vaimulikaks assessoriks ja 1935. a. Lõuna-Eesti piiskoplikuks viikariks. Konsistooriumi assessorina võttis ta osa 1935. a. "Kiriku Põhimääruste" väljatöötamisest. Piiskoplike viikaride ameti kaotamisel valiti juubilar ainsaks viikarpiiskopiks, mille nimetus hiljem muudeti ümber piiskopiks.

Juubilari kiriklik tegevus Eestis on

olnud iseseisva Eesti rahvakiriku ülesehitamise millele tegi lõpu a. 1944 meie kodumaa okupeerimine, mis sundis teda lahikuma kodumaalt, et vabaduses töötada oma kodumaa ja kiriku heaks.

Paguluses organiseeris juubilar kiriku- ja koolitööd algul Saksamaal ja 1947. a. Rootsi siirdudes asus koos peapiiskop J. Köppuga kirikuvalituse väljakujundamise tööle. Kiriku keskvalitsuse liikmena on ta koos peapiiskop J. Köppuga suure eduga juhtunud meie kiriku elu, mis oma ainulaadsusega luterlike kirikute ajaloos ja kirikuõiguses, on seadnud suurte ja raskete ülesannete lahendamise ette, millised senini on õnnelikult lahenedud.

Juubilar on osa võtnud kiriku esindajana Luterlike ja Maailma kirikute suurtest kokkutulekustest Lundis, Hannoveris, Minneapolis, Amsterdamis ja Helsingis. Ta on külastanud kogudusi Rootsis, Saksamaal, Inglismaal, Argentinas, Brasiilias, Kanadas, Ameerika ühendriikides ja mujal. Rootsis on juubilar osavõtnud aktiivset rahvuslikust ja kultuurilisest tööst väga mitmesugustel erialadel, eriti ajajärgul mil ta oli Eesti Komitee esimees.

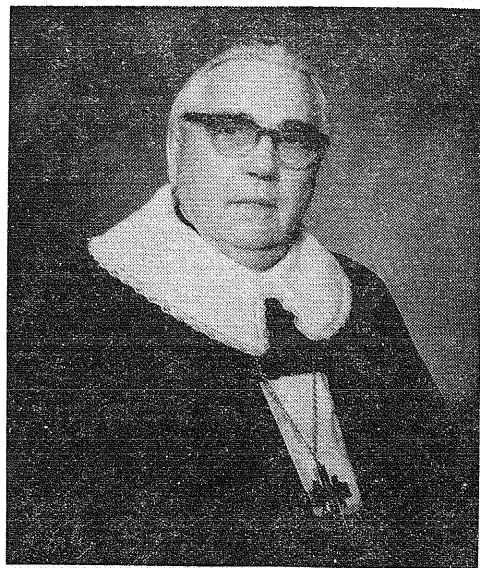
Juubilar valiti EELK peapiiskopiks EELK kirikukogu poolt 1964. a. Peapiiskopina tuli jätkata kiriku ühtluse säilitamine globaalselt laialipildatud osade vahel, et peapiiskop Joh. Köppu poolt väljaspool kodumaad organiseeritud kirik suudaks paguluses püsida ja täita oma ülesandeid evangeliumi kuulutamisel ja kodumaalt kaasatoodud traditsioonide ning eestluse säilitamisel. Suureks raskuseks on selles töös olnud erinevate maade kirikute mõjud ning sellest tingitud erinevad arusaamised. Oma rahuliku meele ja suure ettenägelikkusega on aga juubilar suutnud säilitada meie kiriku ühtlust.

Teise suure probleemina on olnud EELK-st eemalejäänud liikmete tagasikutsumine. Seoses kodumaalt lahikumise kahekskümnenda aastapäeva pöördusid peapiiskop ja konsistoorium septembris 1964 EELK koguduste kaudu kõigi luteriusulis-

te kaasmaalaste poole üleskutsega, et need, kes veel ei kuulu EELK-sse, liituksid oma eesti kogudustega ja eesti kirikuga. See üleskute leidis elavat vastukõla ja paljud eemalejäänud liikmed ühinesid eesti kirikuga. Selle võimaldamiseks võttis konsistoorium vastu vastava määruse "EELK kogudustest eemalejäänud liikmete vastuvõtmise kord" (2.11.64).

Eriliseks ülesandeks oli EELK Põhimääruste kodifitseerimine. Vajadus Põhimääruste ühtlustatud ja parandatud redaktsiooni väljatöötamise järgi oli muutunud akutseks, kuna Eestis kehtinud Põhimäärusi oli korduvalt muudetud ja täiendatud, mille tõttu kehtivaist sätetest ülevaate saamine oli äärmiselt raske. Sellekohane põhimääruste komisjon moodustati 1965. a. Vastav kava valmis komisjonil 1966. a. ja esitati konsistooriumile läbivaatamiseks samal aastal. Pärast redaktsiooni heakskiitmist Stockholmis 20–22. juulini 1966 peetud EELK Peapiiskopliku Nõukogu poolt esitati EELK Põhimääruste ühtlustatud ning parandatud kava vastuvõtmiseks EELK kirikukogule. Viimane otsustas kinnitada konsistooriumi ettepaneku, mis kehtestati 3.4.67. Teatavasti oli kirikukogu otsuseks vaja vähemalt kolmandikult kirikukogu liikmete üldarvust.

Eriliseks suursaavutuseks tuleb pida eesti Piibli ilmumist. Teatavasti moodustati selleks otstarbeks piiblitöitke komisjoni mille juhatajaks oli allkirjutatu. Komisjoni kuulusid veel õp. E. Köpp, õp. T. Pild, mag. J. Aavik ja dr. E. Roos. Tööletoodi viis liiki õp. E. Köpp ja pärast üle kümne aastast tööd võis allkirjutatu esitada a. 1966 Londonis Briti ja Välimaa Piibliseltsile valminud käsikirja, mis pärast mitmeaastast korrektuuri lugemist il-

Peapiiskop Johannes Oskar Lauri.

mus Londonis a. 1968 ja teine trükk juba 1969.

Juubilari ja konsistooriumi sooviks on olnud ka asuda meie kiriku lauluraamatu reviderimisele, kuna see on suures osas vananenud nii keeleliselt kui ka sisuliselt. Aastal 1968 asutati juubilari algatusel lauluraamatu komisjon koosseis praost A. Hinnu, õp. A. Abel ja E. Kivist. Komisjoni ülesandeks on kaaluda: mida oleks võimalik teha meie lauluraamatu parandamiseks ja kohasemaks tegemisel, kuidas saaksime uusi laule suuremal arvul kogudustele kättesaadavaks teha, kas tuleks uus lauluraamat uuesti trükkida, väiksem uue lauluraamat trükkida, trükkida laos olevale kölmata eksemplaridele juure valik uusi laule jne. Olenevalt komisjoni töö-

tingimustest ja töö ulatusest on lauluraamatu reviderimise töö praegult pooleli ja on võimalik üldela millal uues trükkis eesti Piibli kõrvale on võimalik saada ka uut kiriku lauluraamatu.

Peapiiskop J. O. Lauri kiriklik, rahvuslik, kultuuriline ja kasvatustöö on olnud nii kodumaa kui ka paguluses olnud väga rikas ja suure õnnistusega. Ta kuulub nende vähest hulk, kes oma rahuliku iseloomuga ja põhjaliku järelekaalumisega ning haruldase ettenägelikkusega on suutnud lahendada temale usaldatud probleeme, mille eest kuulub temale meie kiriku ja rahva südamlükum tänu. Soovime juubilarile rohkelt Jumala õnnistust ja rahulikku eluastaid.

Richard Koolmeister

TUBINA sümfonia

Eduard Tubina üheksas sümfonia oli (nagu juba märgitud), esiettekandel 20. nov. kell 15 Rootsi raadioorkestri konterdri Kuningliku Muusikaakadeemia saalis (sissepääs prill), Stig Westerberg juhatamisel.

Eduard Tubina IX sümfonia on oma helikeelelt hoopis uus Tubin — esimeses osas otse viinlikult romantiline ja adagio lõigus harukordselt meloodiline ja ennustulik oma ülimalises selguses ja lihtsuses, nagu mingi eelaimdus. See oli ainulaadne ja ülisuur elamus!

Kahju, et Ed. Tubina helitööd ei ole saadaval heliplaatidel läinemaailma head orkestreid ja dirigentidega. Eestis on tema VI sümfonia heliplaadistatud Neeme Järvi juhatusel, kuid seegi on laiemalele muusikahuvilistele napilt kätte saadav. Soovimeleaks jääb muudigi ka aae, et tema ooper Barvara von Tisenhusen (Aino Kallase "Reigi kirikuõpetaja" järele) leiaks tee Stockholmist ooperi lavale. Kodu-Eestis on sead suures eduga lavastatud, samuti ka ballett "Kratt".

"Kratt" oli nüüd ja kuulnud kahes versioonis — esimeses "Estonias" ja teises Muusikafestivaalil Helsingis. Esimene versioon jättis mulle suurema ja sügavama jälje.

Teine versioon on helilooja poolt rekonstrueeritud ja uute lisanditega, sest esimene hukkus kurjal masspommitamises 08/10 märtsil 1944, nagu "Estoniaga".

Eduard Tubin on eesti muusikaüks ainulaadne anne ja tema sülg enast kunagi ei korda.

Veel oleks mul üks soov ja palve Eesti Kultuuri Kõondise Muusika sektsioonile, et ta EKK "Ürituste kalenderis" leiaks võimalikuks ära tuua rootsi muusikaüks eesti muusikasse puutuvaid eelteateid, enne kui ju-

Ülevaatenäitus 1972 aasta Eesti Päevadel

Ülemaailmsete Eesti Päevade 1972 raames toimub Toronto Eesti Maas ülevaatenäitus teemal "Eestlaste vabas maailmas". See audiovisualne näitus eestlastest igal mandril rajaneb peamiselt valguspiltide kasutamisel.

Näitus igakülgeks õnnestumiseks vajab korraldajad toimekond "2"x2" värvilisi valguspilte järgmistel teemadel:

1. eesti inimesi (iseloomustavad lähivõtted)
2. eestlased üldises tegevuses (töö, vaba aega veetmas)
3. eesti kodu võõrsil (sisustus; ümbrus, elulaad)
4. eestlaste kultuuriline tegevus (laulukoorid, orkestrid, rahvatantsijad, teater, võimlejad, rahvakäsitöö, kunst, kirjandus)
5. eestlaste kokkutulekud (Eesti Päevad, suvepäevad, aktused, kongressid, koosolekud, jõulupüüd)
6. eesti sport võõrsil
7. eesti kirik võõrsil
8. eestlaste saavutused ja panus maailmas (tunnustatud teaduslikus ja kunstilises saavutused, ehitused, tööstused, produktid, erilised ettevõtted)
9. eesti noorus (koolid, lasteaiad, suvekodud, õpperingid, gaidid, skaudid, talendid)

ba toimunud ajalehed konstateerivad. Hiljuti mängis raadios Zella Uhke-Aumere eesti muusikat (Morgonklängis), siis esitas Alfred Pisuks pikema kava ja nüüd viimati — Eduard Tubina IX sümfonia esiettekandele. Selle viimase puhul oli vähe kuula-ja veel vähem kaasmaalasi. Ühe suure ja sügava clamuse võrra jäi mitteeadaja ja mittekuulaja vaesemaks.

ELLI-MARIA HALLAP

Ülevaatenäituse toimekond palub kõiki eestlasi, kellel on häid värvilisi valguspilte (diaposiitive) saata nende tähtsust saadetsena aadressil: Vello Hubel, 606 Jarvis Street, Toronto 5, Canada.

Pärast valikut ja koopiategemist tagastatakse kõik originaalid nende omastajale tähtsust saadetsena kolme nädala jooksul pärast valguspiltide Torontoosse jõudmist.

HUUMOR

Jerevani raadiolt küsitakse: "Ka võib lugeja Aleksander Solzhenitõni romaneid."

Vastus: "Printsiibis on vastus jaa-tav, tuleb aga osata inglise- või saksa keelt".

Küsimus: "Kas kirjanikud Venemaal on ikka veel vangid sattumise ohus?"

Vastus: "Mis tähendab ohus? Nad tunnevad end seal nagu oma kodus".

● KUI ARAABLANE KIDAB ISRAELI valitsust ja eelistab seda araablaste valitsusele, siis see on uudis. Jordani farmerid, kes viimasel sõjas jäid Israeli poolt valitud alale, leiavad, et juutide valitsus on palju parem kui Jordani valitsus. Israeli valitsus maksab farmeritele 5 korda rohkem kui nad said varem, annab nendele prii eine ja nõuab ainult 8-tunnist tööpäeva. Kui tuleks rahvahäältsus, kumma režiimi alla nõud farmerid tahavad jääda, siis valitsus nad kindlasti liisrää, sest Jordani ag meenutab nende ainult viletsust, pingutatavat tööd ja nälga.

Kas teie lapsed ja lapselapsed loevad

EESTI PÄEVA-LEHTE?

Selle kaudu seotakse nad eestlusega ja Eesti probleemidega. Paljud vanemad peavad oluliseks tellida lehte ka oma lastele kingitusena, et nad harjuksid eesti oma lehte lugema.

SOOVITAGE EESTI PÄEVALEHTE NENDELE, KES VEEL EI OLE TELLIJAD

EPL saadab meeleldi proovinumbreid.

Rasvatihane — vilgas ja tark talvelinnuke

Juba oktoobri lõpuks ilmuvad rasvatihased majade lähedusse, kuhu nad jäävad kogu sügislavale. Tihti ronivad ja ripuvad nad osavasti aknasimistil või majaseinal, ikka liikuvad ja vilkavad. Külma ja toidupuuduse looduses teevad tihased julgelt ning sunnivad neid inimestele juurest toitu otsima. Suvel elasid nad metsas või pargis ja käisid seal alataas õunapuude ja juurviljaaedades ussikesi ning putukaid otsimas.

Ka metsas on tihased vilkad: ikka oksalt oksale lendamas ja hüplemas. Võime näha, kuidas nad ronivad mööda puutüvesid, tungivad läbi tihniku ja klopivad väsimatult nokaga vastu puud. Ka kuuleme nende meeldivat hääliisust ja kuset. Osavasti suruvad nad oma noka kooreprakkudega ja toovad sealt piievavalgeid rohkeid saaki.

Toidu otsimisel on tihased ka kaalvad. Näiteks koputavad nad talvel mesipöudele seinale. Selle koputamise peale tõuseb tarus kohe sumin ja mõned mesilased tulevad lennuaugule olukorda uurima. Seda rasvatihane just ootabki. Ta haarab mesilase noka vahele, tassib ta lähima puu oksale ja sööb sisikonna, kuna kesta poetak puu alla.

Oma rünnakut mesipöu vastu korab kordab ta seni, kuni kõht on täis. Kuid mitte ainult talvel, tihti ka kevadel, suvel ja sügisel käibi tihane mesilasi püüdmas. Seepärast ei salli ka mesilikuul tihaseid aias ja peletavad nad sealt minema.

Oma iseloomult on rasvatihane tige, tülitsev ja vahel isegi metsik linn, sest ta ei salli teisi tihaseid ja teisi väikesi linde, kui need tema elamispiirkonnas lähedusse tulevad. Vahel ründab ta isegi endast tugevamaid linde. Mõnikord hiilib ta ka salaja selja tagant teisele linnule ligi, haarab sellel küünistega turjast ja taob nokaga vastu pead, et ohvri aju ära süüa.

Rasvatihane on paigalind, kes elab peamiselt sega- ja lehtpuumetsas, pargis ja aias. Armastab oma sünnikohaga aia lühikest naalt. Juba varakult, vahel isegi juba jaanuaris, kuulutab tihane meile kevadet. Pargas võime siis kuulda ta helisevat

hüüdu: pink-pink-pink! Rahvasõna ütleb selle kohta: "Juba tihane pinnib, kevad ei ole enam kaugel."

Koos "pinnimisega" ärkab tihastes ka pesitsemistung. Seega toimub paari heitmise juba jaanuaris-veebruaries. Pesa ehitab rasvatihane puu õõnsusse või ka pesakasti, kus ta vahel ka talvel pakase ja tuisu eest varju leiab. Pessa tuleb mais 6—12 valget, roostepunaste täppidega muna, mida nli ema- kui isalind kordamööda hauvad.

Pojad saavad juba juuli alguses täiskasvanuiks. Nemadki on siis tumeroheka selja, kollaka kurguala, pikka musta kaelsidega ja peas musta mütsikese linnud. Üldse õpivad nad rutu hästi lendama ja omapead toitu otsima.

Rasvatihase toiduks on peamiselt putukad ja ussikesed. Eriti armastab rasvatihane suvel juurviljaalast rasvaseid kapsasid ja kapsaliblikka mune. Sügisepoole lisanduvad ka taimede seemned. Kuid ta ründab vahel ka endast nõrgemate lindude pesapoegi ja mune. Tihasepere hävitab suve jooksul üle miljoni rõõviku.

Ei nad ka talvel peavad puude pragudesse pugenud putukate jahti, on nende kasulikkus mitmekordne. Lisatoiduna annavad loodusesõbrad neile peki- ja rasvatükikesi, mis on rasvatihaste maiuspälad. Kuid neile võib anda ka umbrohu seemned.

Tihase perekondlasi on Eestis seitse liiki. Need on: sootihane, põhjatihane, tutt-tihane, musttihane, sinitihane, halltihane ja rasvatihane (Parus major major L.). Keda kutsutakse tihti lihtsalt — tihane. Nende sügisene elumute ümbrusse ilmumine on külmade alguse märgiks. Omaette perekonna moodustab sabatihane.

Üldiselt on kõik tihased väikesed, südid, targad, julged ja osavad linnud, kes alati liikvel. Ka on nad kõik suurepäraseid turnijaid. Näiteks ronima, uperkuiti lõmma ja peenikesest oksaraost kinni hoides alaspidi rippuma on tihased suured meistrid. Lisaks ei tunne nad väsimust. Hommikult õhtuni lendavad nad puust puusse ja oksalt oksale, ilma et minutikski puhkaksid.

Kohalik elu

GÖTEBORG

Pensionäride jõuluhütu

Eesti Pensionäride Ühing Göteborgis korraldab oma liikmetele ja nende külalistele jõulukoosviimise Eesti Majas 11. dets. kl. 15. Jõulupalvusop. Karl Koollit, klaverisaade PG Strömbergilt, jõuluterivitsi ja ühislaule.

Rikkalik jõuluroogade laud. Liikmetele osavõtt tasuta, külalistele 15-liselt. Registreerida kuni 10. dets. A. Ojarile tel. 23 15 49 ja J. Hennin-gule tel. 21 43 93.

UPPSALA

Loeng Vabadussõjast

4. dets. kl. 16 toimub Eesti Kodus Paul Hinnlo loeng Eesti Selti ajaloolis-ühiskondlike loengute sarjas ainel "Kilde Eesti Vabadussõjast". Osavõtjale korraldatud kohvilaud. Kõik kaasmaalased teretunud.

UPPSALA

Pensionäride jõulupuu

Teisipäeval, 7. dets. kl. 15 toimub UES pensionäride sektsiooni kokkutulek Eesti Kodus jõulumeelcoelus. Kavas vaimulik kõne praost Aunve-riit, jõuluvana, vastastikused kingitused, jõulujutud ja söögid-joogid. Kõik pensionärid on teretunud.

SIIT JA SEALT

● Lundl Kloostri kirikus laulutati Johan Väilma Stockholmist ja Ing-rid Björkelund Lundist.

Prof. Aino Käärik peab teaduslikku ettekannet. Laua taga ENUS Rootsi Koondise juhataja Lea Trepp (keskel), juhatusliikmed Helle Konga (vasakul) ja Madli Koorde (paremal). (Foto Tipppo)

Eesti Naisüliõpilaste Selts pidas juubelit

Käesolev aastakümme on rikas juubelite poolest meie sinises avalikus elus. Selle üle võib ainult rõõmustada, sest iga tähtpäev raputab meil üles kui kipune passiivseks jääma: meenutatakse ju seda, mida on suudetud korda saata ja mida veel tuleb teha. Nii kogunesime launed laupäeval, 20. novembril talvises karges päikesepaistes Stockholm Grand hoteli peegelsaali, et väärikalt tähistada me vanima akadeemilise naisorganisatsiooni, Eesti Naisüliõpilaste Seltsi 60. aastapäeva.

Kohal oli rohkesti meie sinise avaliku elu teenekaid tegelasi, ülikooli õppejõude, kirjanikke ja teiste alade vaimuimeisi. Teiste akadeemiliste organisatsioonide esindajad olid ilmunud värvides. Eraviisiliselt olid siia sõitnud ka mõned soome sõbrad. Seltsi oma liikmed olid saabu-nud isegi Kanadast, Argentiinast, ja Inglismaalt.

Rohelise kaleviga kaetud pika koo-soleku laua taga võtsid istet juhatuses kolm liiget, juhataja Lea Trepp ja juhatusliikmed Helle Konga ja Madli Koorde.

Lühida sõdamilku tervituskõne pidas juhataja Lea Trepp, kes arendas motot: võtku tulevik minevi-ku seada, mis on väärtuslik ja püsitiigu uusi väärtuslikke tähtsaid.

Kogu meie rahva saatus on tugevalt seotud minevikuga. Meie ei saa mitte mööda minna sellest, mis oli aastate eest. Paljud meist on oma hariduse teed käinud Eestis ja neile on Eesti vabariigi aegsed saavutused reaalselt. Paljudele on see aga ainult muinaslugu. Edasi peatus kõneleja põgusalt Eesti Naisüliõpilaste Seltsi ajalool, mainides siinjuures esimest eest naisdokorit ja Selti liiget Johanna Sild-Rebast ning rõhutas organisatsiooni alganaste raskusi, millel on mitmeid paralleele praeguse ajaga.

Ent rahvuslikud ja kultuurilised suunad kandisid Selti liiki edasi läbi meie revolutsiooni, Esimese maailmasõja, saksa okupatsiooni, Vabadussõja kuni algas "suur ja särav periood" — Iseseisvusaegne tegevus. Ka teine vane okupatsioon 1940. aastal vapustavate sündmustega ei suutnud Selti täiesti mitte hävitada.

"Tartu vaimust on sidemete pääs-nud vabasse maailma ja see sülitiga meid kus me ka iganes ei oleks, et võiksime koondata naise eesti meele, eesti keele ja kultuuri ümber — aus hoides oma põhimõtet: rahvus-lis, individualism ja demokraatia," lõpetas kõneleja. Järgnevalt mängis viilistlane Hilma Nerep-Mossin klaveril Ed. Tubina pala "Rituaalne tents". Solisti oli meeldiv kuulda ka ühe veelgi moodsama eesti helinidi tõiitsemisel, nimelt Kalju Raidi "Süit 4. osas", mis enne tervitust ette kant.

Teadusliku ettekande ülimalt aktuaalsel teemal, "Acrobologia pro-bleemidest" pidas viilistlane Aino Mathiesen-Käärik. Kes on Stock-holmi Metsateaduse ülikooli profes-soriks. Ta kõneles ka vohikeute mõistetavalt ja huvitavalt sellest noorest bioloogilisest teadusharust, mis käsitleb mikroskoopiilis orga-

nisme õhus ja nende olenevust välisteguritest.

"Miljööprobleeme on sageli käsit-latud ajakirjanduses ja debattides, kuid kõige vähem on tuntud see osa miljööst, mis meid kõiki igalpool ja igal ajal ümbritseb — see on õhk," ütles prof. Käärik.

"Juba antiikaja kirjanikud väljen-dasid arvamist, et tuul võib tuua haigust inimestele, loomadele ja vil-jadele. Hippokrates, arstiteaduse isa, väitis 400 aastat e. Kr., et inimesed haigestuvad epideemilise palavikku kui nad hingavad õhku, mis on rikutud inimsööja vaenulike roiskainete poolt. Tema idee oli seega erinev tol ajal üldiselt levinud vandest, et epideemiad on põhjustatud üliloomu-like jõudude poolt, millistega pidi katsuma head vahetorka pida."

Edasi jutustas professor Käärik kirjauktust ja teadlastest Lucretiusest 35 a. e. Kr., kes tuli otsusele, et tol-muuredate liikumine päikesekiirte tolmuh vahepidamata pommitamisest lugematu liikuvate ja imevõrkete n.n. "õhuatomite" poolt. Ent alles 1500 aastat hiljem hakkas inimene faktidele tuginedes teadlikuks saa-ma sellest, et õhk (teepoolest on au-paigaks mitmesuguste organismidele.

Järgnevalt oli referent lühida aja-loolise ülevaate mitmesugustest uuril-jatest ja uurimistest — nende hulka-nimed nagu Salisburry, ummingham, Pasteur ja Blackley — kuni tänapäe-va mõisteni "õhuspoora", mille all mõeldakse kogu kompleksset orga-nismide hulka õhus ja mis on ana-loogiline mõistele "floora" ja "fauna".

Ometi on küsimusi palju ja rasku-si veelgi rohkem. Pundub isegi ra-huldav metoodika õhu analüüsimi-saks. Teatavalt lootsi veel tuleviku-pässa elektron-mikroskoobile, eriti scanning-mikroskoobile, mis 10.000—20.000-kordse suurenduse juures võimaldab esine tuua mit-mesuguste osake erinevat pinnas-truktuuri.

Tervituste osas juubilarile esines pikema sõnavõetuga prof. Evald Blumfeldt Eesti Teadusliku Seltsi ni-mel. Ta ütles, et Eesti Naisüliõpi-laste Selts oli oma algastalt nagu "illegaalne vandeselts". Hiljem aga esimene akadeemilise organisatsio-ni, mis registreeriti E. V. Ülikooli poolt 14. novembril 1919. Korporatsioon Fi-liae Patriae nimel õnnites selle aas-ta esimese Alii Tohver-Perit, tuues suure kimbu punaseid roose. Tervitu-si ja kingitusi tõdi isiklikult veel Eesti Üliõpilaste Seltsi esindaja Madis Parre, E.Ü.S. "Põhjala nimel

Mart Maandi, korp. "Liivika" — Maili Sastrov, E.Ü.S. "Raidla" — Gert Kurg, E.Ü.S. "Veljesto" — kir-janik Karl Ristikivi, korp. "Frat. Estica" — Henno Saare, korp. "Sa-kala" — Hanno Valter, korp. "Uga-la" — Peeter Lee korp. "Rotalia" — Jaan Vilval, ja Stockholmist Eesti Osakonna 1. kuraator Jaan Männik. Kõik kõnelesid vaimukalt ja südama-likul ja kingitusi hulgas ei puu-dunud isegi pudel vahuveini.

Parimaks sooviks oli, et 100. aasta juubel peatsaks seal, kus Selts oma alguse sai.

Kirjalikke tervitust ei saanudud prof. Edgar Kant'ilt, Stockholmist Eesti Evangeelse Luteri Kiriku kogudu-selt ja õpetajalt, Eesti Maja juhata-selt, Rootsi Eestiaste Esinduselt j.t.

Pidustused jätkusid samas kohas perekonnahütuks kell 19. Oli ka või-malusi jutuajamiseks mõnede kauge-te külalistega, nagu doktor Dagi Tiiv-vas-Võsuga Montrealist, prof. Virve Borkmanniga Torontoist ja atomifüü-siku dr. Maela Viirsooga Buenos Airesest. Viimane oli pidustustele saabunud Pariisist kus ta mõeldnud kuust alates töötab prantsuse valit-suse stipendiaadina Prantsuse Riiklikus Autoniimurimise komisjonis. Buenos Aireses sõltab ta vastavas Argenti-na valitsusasutuses. Turust oli koha-le sõitnud oma kirikuõpetajast abi-kaasaga kirjanik Salme Raatma-Rosenstein. Viimane rõõmustas eriti sel-le üle, et ENUS-i juubelirühitused oli kokku toonud nii hulgaliselt arvu noori. Ka ENUS-i auvilistlane mag. phil. Salme Pruden Londonist ütles, et olemes Rootsis Inglismaa eestlas-test palju õnnelikumas olukorras. ku-na meil siin maal on kindlam ma-janduslik alus ja paremad hokkutu-leku võimalused kultuurilise ning kasvatustliku tegevuse edukaks jätkat-miseks.

KARIN SAARSEN

METSAKODU UUDISMAA

POSTIARVE 69 47 71 FALKÖPING

VABAÕHUPIRKOND EESTI SKAUTLIKELE NOORTELE

Brezhnev kerkib Staliniks

Sünnipäev nihutati pühale

Podgornõi nr. 2, Kossõgin 3

(VE) — Kui Leonid Brezhnev hiljuti pakkis oma kohvireid Pariisi sõidaks, tegi N. Liidu televisioon kõik, et panna oma 242 miljonit elanikku selle visidli kohasesse meeleolusse. Lauljad laulsid tundide viisi prantsuse laule ja teatrites mängiti prantsuse komöödiaid. See kõik tundus väga kodanlikuna, N. Liidu atmosfääris ebakõlana, kuid Leonid Ilijitš Brezhnev on ka nii mitmeski suhtes erineva isikupäraga võimumees kui tema eelkäijad.

Kui kommunistlikud riigimehed tavalliselt ei pane rõhku oma välimusele, võitis Brezhnev Prantsusmaal kaasa mitu ülikonda, mis olid õmmeldud Venemaa mõistes küllaliki rahvusvahelisele moeolule vastavalt. Brezhnev oli mõnda aega ranget dieeti pidanud ja ta naela kaalu alla võtnud. Samuti võitis ta asjatundjate eliketitunde, et mitte prantsuse peenes seltskonnas mühaka nägu.

Viisiti Prantsusmaale oli kõige muu kõrval kavandatud selleks, et teha Brezhnevist teatavalt rahvusvahelisel kuulust.

Samuti kriipsutas see alla fakti, et N. Liidu "kollektiivse juhtkonnas" on Brezhnev siiski tähtsam mees kui kõik teised. Seniini ei ole Brezhnev näidanud mingit erilist staatustavalt, kuid ta seltsitajana on ilmselt tugevam kui teistel Poliitbüroo liikmetel. Kui Kossõgin saadeti Kanadasse ja siit edasi Kuubasse, ning Podgornõi Põhja-Vietnami, siis langes kõige tähtsam ülesanne — viisiti Prantsusmaale — olukorda iseloomustavalt just Brezhnevile. Samuti oli tema see, kes saadeti Jugoslaaviasse — riiki, millega läbimine on N. Liidule tähtsaks, kuid delikaatseks probleemiks.

See oli Brezhnev, kes kutsus president Nixon'i mais Moskvasse läbirääkimist pidama ja kindlasti poleks Willy Brandt oma "Ostpolitik" eest saanud Nobeli rahuauhinna kui mitte Brezhnev poleks kujundanud välja oma "Westpolitik", mis oli suhteliselt elastne läbirääkimistel Lääne-Saksamaaga.

Nii nagu ta eelkäijad, on ka Brezhnev oma ajastu esindaja. Lenini rolliks oli teostada revolutsioon ja seda säilitada. Stalini verine poliitika kujundas esimest generatsiooni. N. Liidu ajaloo ja Hrushtšov püüdis oma kohmakal viisil viia punast Venemaa maailmapilti. Suutes seda teha vaid osalise eduga. N. Liidu kujundamine täielikuks ülijooksu globaalses ulatuses on nüüd langenud Brezhnevi ülesandeks.

Brezhnev on oma praegusele positsioonile pääsenud aegamööda — algul hoidsid kolleegid kollektiivse juhtkonnas teda kindlalt loas.

Kui Charles de Gaulle Prantsusmaa presidendina külastas 1966. a. Moskvat — see oli kaks aastat pärast seda kui kollektiiv Hrushtšov'i kiist võimu üle võitis — tegi ta eravõimalusel kokkusaamise Brezhneviga mõningalad omapoolelised ettepanekuid Berliini küsimusse lahendamiseks.

Brezhnev luges oma rangetoonilise vastuse paberilehel maha. De Gaulle püüdis sellele mõnes suhtes vastu vaielda, kuid Brezhnev ei reageerinud muul viisil kui luges sama teksti

uuesti ette, mille peale de Gaulle ütles: "Seda juttu ma juba kuulsin".

Nüüd on aga olukord suuresti muutunud ja kui Willy Brandt mõni aeg tagasi Jaltas käis, pidas Brezhnev temaga juba kuuest tundi omavahel nõu, ning avaldas seisukohti ilma igasuguse ettekirjutatud tekstita. 64-aastane parteijuht käitus väga enesekindlana ja informaalne, võitis enesest kuue maha, soovitas Brandt'i sama teha ja kui ajakirjanikud sisse tulid, leidsid nad, et mõlemad riigijuhid olid särgivälgi ja lõid õlut.

Diplomaatia ei ole ainus ala, kus Brezhnev on silma paistnud. Tema ajal on N. Liit teinud tohutuid militaarsete edusamme ja jõudnud realselvest alal igakülgset Ameerika Ühendriikide järele.

Brezhnevi parteiparatuur on kindlasti palju mõjuvõimsem kui Kossõgini valitsus ja seda eriti majanduse alal. Nüüd kus Brezhnev on end kindlalt stabiliseerinud N. Liidu majandusliku tsarina, hakkab ta pikemaajad rasked otsused kõrval rõhku panema ka tarbekaupade tootmisele, et suurendada oma poolehoidu rahvahulkade.

Loomulikult kasutab Brezhnevi ka teisi mooduseid oma populaarsuse suurendamiseks. 1970. a. jaanuaris ilmusid trükitist tema kogutud kõned ja seda mitte N. Liidus, vaid katoliselt Bulgaarias. Seejärele aga ilmus juba N. Liidus Kossõgini autorinime kandev kaheköiteline teos "Lenini kursoril". Kes on Kremli peremees ilmses aga kujukamalt kommunistliku partei 24. kongressil, kus üks kõneleja teise järele tõusis, ning laulus ülistussõnu Brezhnevile, samal ajal täiesti ignoreerides Kossõginit. Viimase ajal on N. Liidu ajakirjanduses hakatud ülistama Brezhnevi rolli Teises maailmasõjas kus ta tegutses poliitilise komisarina lõunariindel. Ka fotograafid on pandud Kremli võimumehe "humaniseerimise" teenistusse Samal ajal kui teised selased tegelased, kaasa arvatud Eestis Kabinid, Vaderid ja Lebedevid on ajalehtedil alati igavalt ühetoonilised oma halvastiistuvates vanamoodsates tumedates ülikondades, laste Brezhnev end pildistada särgivälgi tumedate prillidega ja koguni näitamas jahtlaeva pardareelingule nagu Inglise peaminister Heath.

Prantsuse ajakirjanikud, kellel oli oli võimetus Brezhnevi Pariisis intervjuerida, kirjutavad, et ta kannab kaasa sigaretti, mis on varustatud aeglukuga.

Brezhnev võtab sellest ühe sigareti ja selle järele sulgub karp automaatselt, laskmata end avada enne kui teatav periood on möödunud. Sel viisil, ütlevad Brezhnev, saab ta piirata oma suitsetamist 16 sigaretiga päevas. Mõned aastad tagasi oli Brezhnev

keremakujuline südameatakk, kuid ta toibus sellest ja on nüüd suhteliselt hea tervise juures. Raskusi on tal mõnikord magamisega ja ta võtab selleks tablette.

Ehkki Brezhnev on vastuvaidlematu võrd võrd võrd, teeb ta siiski kõik, et mitte väljendada avalikkuses oma isikukultuuri kalduvusi. Jaltas küsis talt näiteks üks saksa reporter: Milline on teie rahuprogramm? Selle vastas võimumees: "Loomulikult mõtlete te selle all meie partei rahuprogrammi". Brezhnevi sünnipäev on 19. detsembril, kuid möödunud aastal ilmunud kalendrid nihutasid selle edasi 1. jaanuarile, mis on rahvuslikus pidupäevaks. Hilisemates väljaannetes oli aga see tähtpäev jälle õigele kohale tagasi asetatud. Brezhnev armastab üldiselt meeste seltskonda ja on inimese jahimees. Samuti on ta kõva vodkaaja ja võib küni hommikuni klaasse tühjendada. Vajaduse korral oskab ta aga ka naiste vastu galantne olla.

Rahva hulgas on aga Kossõgin siiski tunduvalt populaarsem mees kui Brezhnev.

Seltsimees nr. 1 (vasakul) kõnelemas sateliidi Husakiga Prast.

See ilmses väga kujukalt mõeldud suvel kui Brezhnev võitis Kremli kõrgema juhtkonna enesega kaasa ühele jalgpallivõistlusele, mis on tema lemmikspordiks. Kui mung lõppes, astusid Brezhnev ja Podgornõi välja valitsuse loozhist, ning jäid mõneks minutiks omavahel vestele. Rahvahulk ei pannud neid tähele. Kui aga Kossõgin nende juurde tuli, puhkes entusiastlik aplaus.

Brezhnev on "apparatsiik", kes omab erialalist teadmist nihaist metallurgia kui ka maapranduse aladel. Ta oli Nikita Hrushtšov'i soosik, kes andis tema korraldamisel uudismaade arendamise programmi Siberis, ning siin tuli ka loodus Brezhnevile appi, andes sooda ühastiitku abil. N. Liidule väga rikkaliku viljasnagi.

See viis Brezhnevi juba Poliitbüroo kandidaadiks ja hiljem. N. Liidu presidendile kohale ning Hrushtšovile "paremaks käeks". 1964. a. aga liitus ta vandenõuga oma kaitsja kukutamiseks.

Järgnenud võimuvõitluses kasutas ta põhiliselt sama taktikat, mis oli tulusaks kujunenud Stalinile ja Hrushtšovile enne teda. Kõigepealt trügis ta end kommunistliku partei esimese sekretäri positsioonile ja oli 1966. a. juba nii tugev, et lasi end nimetada "peasekretäriks" millist tiitlit oli enne teda kannud vaid Stalin. Siis, olles parteis täielik peremees, hakkas ta domineerima ka Kossõgini valitsuse üle ja demonstreeris oma võimu 24. parteikongressil, millal Kossõgin alandati võimureidli kolmandale kohale Podgornõi järel.

Eestlase erakodu pensionäridele

Korduvalt on küsimuses olnud, kuidas saaks asja korraldada nii, et eesti pensionärid, kes soovivad vanadekodusse asuda, saaksid seda teha nii, et neil oleks seltsi teistest eestlastest. See on võimalik, nagu selgub, era hoolduskodudes. Näiteks on eesti perekond Akberg loonud ühe sellise Stockholm'i lähedale Akersbergasse. See on ametivõime poole heaks kiidetud ja tunnustatud ning kuulub arsti järelevalve alla.

Endise peadirektori Werner Aksergi abikaasa Helenal on rohkelt kogemusi töötamisel rootsi erahooldusastutest ja perekond ostis Akersbergasse moodsa kinnisvara Storaängsvägenile just sellise hoolduskodu loomiseks.

Sotsialistlikel vastavas loas on üeldud, et Aksergi hoolduskodu võib vastu võtta isikuid, kes vajavad isiklikku hooldust ja järelevalvet, kuid ei ole selle juures ootest ravi vajavad, s.t. isikud, kes vajavad vanadekodu-tüüpi hooldust.

Hoolduskodu arstiks on kinnitatud dr. Anne-Marie Schildt Akersbergas.

Era-hoolduskodus, kui see on tunnustatud sotsiaalvõime poole, kannab pensionäri päritolukommuun suurema osa kuludest — vastav osa on erinevates kommuniides erineva kõrgusega, tavaliselt aga 60 krooni päevas, kuna pensionäri enda tasuda oma pensionist jääb kr. 1750 päevas.

See tähendab seda, et tal jääb paarsada krooni taskurahaks üle (omavalitsuste pensionäri-kodudes on pensionist võetav summa suurem ja vastavalt väheneb taskuraha).

Akersbergide hoolduskodul on võike mahutavus, kuid neil on plaanid muuretseda suuremat kinnisvara edaspidi. Võibolla lähemal linnale. Akersbergas asub ainult 45 min te kaugusel, kui sõita bussiga Jarleplanit, sinna viib aga ka rong Östra jaamast.

● Sotsiaalkindlustuse maksu kõrgendamine edasiliikumine 1972. aastal lükati Senatis tagasi hääletage 41:25. Maksu kõrgendamise kogusummas 3 miljardi dollari võrra võtab Eestajale tagasi suurema osa lubatud tulumaksu alandamisest.

Sektsioon rõduga Aksergi hoolduskodust Akersbergas alevis.

Jõulutervitus REE kaudu

Jõulu- ja uueaasta tervituste vahendamine Eesinduse kaudu toimub ka käesoleval aastal.

Tervitused palutakse ärasaata hiljemalt 10. detsembriks aadressil: Rootsi Eestlaste Edinud, Pock 11, 100 52 Stockholm, makstes ühtlasi Eesinduse pgiro arvele nr. 55 36 79. Tervitused maksavad 10,- isikult ja perekonnalt, 20,- organisatsioonid ja Eimad. Tervitusi võetakse vastu ka telefonidel nr. 67 70 53 ja 67 70 32.

Ralf Adams 75-aastane

Laupäeval, 26. nov. tähistas dipl. ins. Ralf Adams oma 75-aastast sünnipäeva oma kodus New Yorgi äärelinnas Flushingis.

Juubilar sündis 18. novembril 1896 Tallinnas. Lõpetas Tallinna Reaalkooli 1915. Oppis hiljem Riia Politehnikumis ja Berliin-Charlottenburgi Tehnika ülikoolis ehitustehnikat, kus oma õpingud lõpetas viis 1926. omandades diplomeeritud inseneri kraadi.

Pärast ülikooli lõpetamist teenis Ralf Adams Võrus maainsenerina kuni 1930. Samal aastal kutsuti juubilar Teedeministeeriumi Maanteede Valitsusse, kus ta viimasel ajal oli direktoriks kuni 1944.

Pögenikupõlve veetis juubilar Geislingenis, Saksamaal, kus ta töötas õpetajana Eesti Algkoolis, Eesti Gümnaasiumis ja Tehnika koolis, olles viimases juhataja kuni 1949.

New Yorgis töötas juubilar ühes suureks konstruktiooni büroos konstruktöörina elektriki jõujaama alal kuni 1961. Samal aastal siirdus Ralf Adams erul ja praegu veedab ta oma vaba aega aiatööga oma maja ümber. Eritine huvi juubilaril on raaside kasvatamine. Ta peab tihedat sidet Euroopaga ning vahetvab reisirib Vana ja Uue Maailma vahel.

Berlini ülikoolis õppinise ajal astus noor Ralf Adams Korpi Rotalia liikmeks. Seal on ta täitnud mitmesugusel ametel Korpi Rotalia ja selle Viilistaskogu juhtkonnas.

ILMAR AASMAA

● JACKIE KENNEDY-ONASSIS jääb viie eluasjaga ajakirjanuse pilimeerluksaks. Hiljuti küsis üks luigeja üldtuntud ajakirjalik, miks Jackie ilmus avalikkusse riinahooldajata ja väga läbiipaitsvas kleidis, kuna ta ometi teadis, et ajalehtede fotograafid teda kõikjal jälgivad. Toimetaja vastus: Kuna ta teadis, et fotograafid teda jälgivad.

Eesti Päevalehe
TELLIMISPOSTGIRO
number on 15 67 70 - 0
(Eesti Päevaleht Förlags AB.
Box 667, 101 29 Stockholm)

Lugupidetud tellijaid palutakse mitte kasutada enam varasemat Eesti-Päevalehe tellimispostgirot ega vana sisemaksukaarte sellele postgirole, kuna Eesti Päevalehe

valent on kogu tellimisasjaajaile üle võtnud. Tellijatele tulevad eniselt sisemaksukaardid, nüüd aga juba uuele postgirole.

Göteborgi nais- koor Stockholmis

Meepäo algustail arenes mitmes suuruses eestlaste keskustes Rootsis elav ja mitmekesine kultuuriline tegevus et sisustada igapäevast elu leivamuredest ülejäänud vaba aega või pakuda meelelahutuslikku vaheldust. Tegutsesid näiteks tantsu- ja laulansambid ja koorid, korraldati ringseise teatritendustega ning kontsertidega.

Tänapäeval on jäänud silmapaistvaks aktiivset tegevust vaid kaks keskust — Stockholm ja Göteborg. Tänu algatusvõimele eestlastele ja viisamatule, teatriteltele kesastajale. Siin on omad Eesti Majad, siin töötavad teatritrupid ja mitmed koorid. Tähtsusest näitab külastajate arv, mis väljapool kodulinna.

Stockholmi Eesti Naiskoor sooritas novembrikuu algul menuka laulumatka Göteborgi ja nüüd, paar nädalat hiljem, saabus Stockholmis vastukülaskäigule Göteborgi Eesti Naiskoor. Stockholmis on praegu raskusi väikesemate saalide leidmiseks, mis sobiksid nõudlike muusikakooride korraldamiseks.

Kontserdi kava koosnes esimeses osas seitsmest laulust ja teises osas viiest, millele lisandusid kaks lisapala, seega kokku ka seitse. Repertuaar üldiselt oli ühe koori viisikaar, mis peab tead tutvustama kuulajale. Ja koor võis oma suutimisi tutvustada sobivast küljest. Eesti heliloomingust oli kavas T. Vettiku "Mu sünnimaa", J. Aaviku "Kõrgemal on minu kodu", M. Saare "Sa ise läksid kaugele", "Tantsides" ja "Allik", A. Kappi "Mu süda", H. Truusi "Kilgelaul", rahvaviis "Eideratas", E. Oja "Kangekudumise laul" ning G. Ernesaksa "Päike vajub". Soome heliloomingust kuulsime P. Hannikaise "Kajuse pühapäev" ja A. Sonnisse "Kilgelaul", norraaikalise Griegi "Solveigi laul" ja klassikalist repertuaari "Ketrjate laul" R. Wagneri ooperist "Lendav hollandlane".

Domineeris tüürliline laad, peamiselt kava teises osas kuulsime hoogsamalt, kilremate käikudega palasid. Kontsert lõpetati E. Oja efektse, viimistletud esituse "Kangekudumise lauluga". Vahelduseks oleks tahtnud meeleldi kuulda mõnd dramaatilist, värvinguga laulu. See oleks liisunud naiskoorile omasele vähele värvikusele enam kontrastis. Mõni teine koorjuht oleks laulude esitamisel kasutanud ehk teistugust järjekorda. Nüüd järgnes mõnigi kord

edasi areng on kindlustatud noorte, lootsiaratavate võrsetega. Kuigi publikut oli rõõmustavalt rohkearvuliselt (ligi 400), tundus puhuti, et aulal oli koorile liiga avar. Kuid Stockholmis on praegu raskusi väikesemate saalide leidmiseks, mis sobiksid nõudlike muusikakooride korraldamiseks.

Kontserdi kava koosnes esimeses osas seitsmest laulust ja teises osas viiest, millele lisandusid kaks lisapala, seega kokku ka seitse. Repertuaar üldiselt oli ühe koori viisikaar, mis peab tead tutvustama kuulajale. Ja koor võis oma suutimisi tutvustada sobivast küljest. Eesti heliloomingust oli kavas T. Vettiku "Mu sünnimaa", J. Aaviku "Kõrgemal on minu kodu", M. Saare "Sa ise läksid kaugele", "Tantsides" ja "Allik", A. Kappi "Mu süda", H. Truusi "Kilgelaul", rahvaviis "Eideratas", E. Oja "Kangekudumise laul" ning G. Ernesaksa "Päike vajub". Soome heliloomingust kuulsime P. Hannikaise "Kajuse pühapäev" ja A. Sonnisse "Kilgelaul", norraaikalise Griegi "Solveigi laul" ja klassikalist repertuaari "Ketrjate laul" R. Wagneri ooperist "Lendav hollandlane".

Domineeris tüürliline laad, peamiselt kava teises osas kuulsime hoogsamalt, kilremate käikudega palasid. Kontsert lõpetati E. Oja efektse, viimistletud esituse "Kangekudumise lauluga". Vahelduseks oleks tahtnud meeleldi kuulda mõnd dramaatilist, värvinguga laulu. See oleks liisunud naiskoorile omasele vähele värvikusele enam kontrastis. Mõni teine koorjuht oleks laulude esitamisel kasutanud ehk teistugust järjekorda. Nüüd järgnes mõnigi kord

Stockholmi Eesti Naiskoori esimees pr. Muusa Ericsson ütlemas Göteborgi Eesti Naiskoorile ja selle dirigendile Harry Truustile tervitust ja tervitust. (EPL-foto Lepper)

ühlele palale teine samasugune, eelise muljet kattes. Koor oli oma esinemislaadis üldiselt tagasihoidlik, sillerdavat sära ja temperamenti esile toovaid palasid oli napivõitu. Seda korvas küll mõnevõrra sisukas tõlgitsemine. Harry Truust juhutas oma koori sugereeriva kindlusega, meid kuulama sundivat.

Esitatud lauludest tulid publiku tungivate kiidavalduste peale korraldajate kiidavalduste peale korraldajate "Solveigi laul", "Eideratas" ja "Kangekudumise laul". Meeleldi oleksime tahtnud kuulda teist korda ka A. Kappi "Mu süda" melodilisi varjundierakusi ja omapära, aga koor ei tulnud siin meiega kaasa.

Edvard Griegi "Solveigi laul" soo-

lopardiid laulis noor sopran Hilja Ivalo ilmekalt ja kaunikhäälselt, esitades head laulukooli, mis lubab hellitada uue vokaalselt pealekasvu.

Instrumentaal-solistidena olid kontserdil kaastegevad Göteborgi Filharmonia orkestri liige, viiulikunstnik Lisbeth Vecchi ja meie oma klaverikunstnik Hilja Saarne. Nad esitasid sajandivahetus Rootsi muusikaalus tuntu suurmehet Wilhelm Stenhammari kolmeosalise a-moll-sonaadi viiulile ja klaverile. Helilooja sünnist mõõdukas käesoleval aastal sada aastat ja ta helindid kavasse võtmise oli nagu meelpeolne panus pererahva pidupäevadele. Ühtlasi meie muusikapublikule kauniks elamus. Solistid esitasid sonaadi suure musitseerimisrõõmuga, läbituntult ja kaasa elavalt, mis andis heledama värvirikkusele. Lisbeth Vecchi esituslaad

on peenetundeline, poognatõmmet tehniliselt head tasemel. Sonaadi esimeses ja kolmandas osas oli vahel puudjääke heli kandvuses ja ulatuses, mille tõttu klaver tundus domineerima. Sonaadi keskmes osas, Andantino, oli viilali ja klaveri koostöö viimistletud ja hästi tasakaalustatud.

Kontserdi lõppedes tulid lavale Stockholm Eesti Naiskoori ja Stockholm Eesti Meeskoori esindajad, öeldes soojat tervitust külastajate ning kinnitades oma uustavat sõprust ja austust. Koorjuht ja solistid said lilli ja publik aplodeeris suure eluvõruse kestvält.

Kes on kord andnud laule väikeses sorme sellist võtab ta varsti käe ja kogu südame. See laulurõõm kandus lauljate südamest ka kuulajate südamesse. Meie tänu laulurõõmsatele külalistele! Teretulemast taas!

ED REINING

ARVI veste: VAIMU KUNSTVÄETIS

— Ma ei ole kirjanik. Ma ei ole ka mingi kirjandusteadlane, ütles Jüri Tarkpea. Aga ma armastan ja loen kirjandust ja tunnen siis ka seda.

— On's seda siis vaja armastada, lugeda ja tunda? küsis Ants Arulageda, kes loeb ainult aja-lehti.

— Kuidas siis ei ole? Muidugi on. Kirjandus on ju vaimu kunstväetis. Just kunstväetis. Nagu ütles kord kadunud Hugo Raudsepp. Ta ütles veel: "Nagu põld vajab väetist, et vilja kanda, nii vajab ka inimese vaim väetist, et loovaks mõiks muutuda." Jaha, need 'selle targa ja hästiütleva mehe sõnad on mul mees püsinud. Ja nende sõnade kohaselt olen ma ka toimunud et oma vaimu arendada.

— Ja arendad edasi, ka tänapäeval?

— Ka tänapäeval. Muidugi! rõhutas Jüri Tarkpea.

— Vaele! Oled täiesti vaele teel, armas sõber.

— Kuidas vaele teel?

— Võrdlus on vähemalt vale, ütles nüüd Arulageda. Selle võrdlusega — vaimu kunstväetis — ei arenda sa mingil viisil oma vaimu. Hoopis vastupidi — sa suretad seda, mürgitad.

— Ma ei saa sinust mõhkugi aru? ütles Tarkpea.

— Oled Tarkpea, aga ei saa aru. Ja nüüd tahad, et üks arulageda, see Arulageda Ants, peab sulle mõistuse pähe panema. Võin ka seda teha.

— No tee siis... kui võid!

— Tead isegi, kuidas selle kunstiväetisega tänapäeval on. See ju puha mürk. Linnud söövad viljateri ja surevad. Vihmavesi ühah kunstisõnnikut põldudel järvedesse ja jõgedesse. Kalad surevad.

Loomad saavad haigusi. Inimesed samuti... Ja sina võrdled kirjandust sellega? Hugo Raudsepp tegi kindlasti nalja. Nõrkis ainult. Seda ta oskas. Ja sina võtad seda puhta tõena?

— Räägi mis sa räägid, aga mina jään ikka oma arvamise juure. Kirjandus on vaimu kunstväetis!

— Ta võis ju seda vanasti olla, aga mitte enam tänapäeval. Nagu selle tänapäeva kunstiväetisega, mis põlde ja põllusaadusi mürgitab — nii on ka tänapäeva kirjandusega. Eks see mürgitab oma korda inimesi ja tekitab haigusi. Näiteks see porrkirjandus. Siis see Mao pisipunane ja muu tolline. Nendest siis kõik need maohaigused, puna-, must- ja muud tõved. Kõik need katkütõved, mis inimesi siin Maa-munal moolaselt ja vaimsest vigaseks muudavad. Säh siis sulle vaimu arendav kunstiväetis! Küll see seda kah on! Vaimset vähihaigust võib ja ka omamoodi arenguks nimetada. Pahupidi arenguks.

Jüri Tarkpea oli vajunud mõttesse.

— Kas mul pole õigus? küsis Ants Arulageda. Ma pole küll ise seda tänapäeva kunstisõnnikut kasutanud. Ma ei hakkagi seda kasutama. Aga ma olen üht-teist tahele pannud. Ma olen ühe teiste ümber jälgnud ja järeltsiit teinud. Ja nüüd, ole kena mees ja üttele, kas mul on õigus või ei ole?

— On ja ei ole ka, mõnits Jüri Tarkpea.

— On ja ei ole? Pluss ja miinus — null. Tahad ütelda, et mu arvamine pole su silmis midagi muud kui üksainus suur null.

— Mitte sugugi. Sul on õigus. Kuid ainult osaliselt. Sa mõtled väga kitsalt. Nagu polekski mida-

gi muud kui porr ja punane kirjandus.

— Jääb küll niisugune mulje, kui loed ajakirjandust, eriti õh-tulehti. Puhja porr- ja punane kirjandus ja nende "doktrinäärne mõju", nagu ütlevad õpetatud mehed.

Nüüd ütles Jüri Tarkpea:

— On haigusi, mis ruttu nakkavad ja kiiresti levivad. Nõnda on ka selle nn. moodsa kirjandusega, selle tänapäeva kunstisõnnikuga, nagu sina ütled. Aga mina ütlen jälle: tänapäeval on ka korralikku kunstiväetist. Mis ei sisalda mürgi. Ja on ka korralikku vaimu kunstiväetist. Seda on su oma käe-jala juures.

— Pole märganud.

— Muidugi on. See on näiteks meie oma vaimu väetisaine. Meie oma kirjandus. Mitte raudrimbatagune. Ehkki ka seal on mõistlikke ja julgeid mehi, kes seda loovad. Aga see ei pääse trüki-masinasse. Kuid ma mõlen ikkagi seda, mis meil siin luuakse. Kas oled seda lugenud?

— Ausalt ütelda: ei ole.

— Ei ole?

— Pole olnud sellesse usku. Ja on olnud eelarvamusi.

— Loe siis! Hakka lugema!

Küll siis leiad, et pole sugugi nii, nagu sina usud ja oletad.

— Kas sul on siis seda — meie oma?

— Muidugi on.

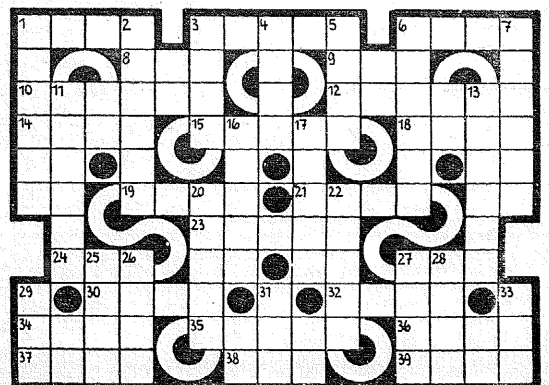
— Väiks ehk proovida... kui laenaksid mõne eksemplari.

— Ei laenali täna Tarkpea kategooriliselt. Osta ise! Kahte asja ma välja ei laena: ei raamatut ega oma nime.

— Sinu nime ma ei tahakski. Mul endal hea nimi.

— Oh jah, ütles Tarkpea. On igapäidi isiku- ja ajakohane nimi.

EPL ristsõna nr. 41 USA osariike

Paremale: 1 aega määravad teated (lad.k.) 3 saarmas 6 pehme metall 8 laisk (rootsi k.) 9 teistest kõrge-mal 10 USA osariik 12 USA osariik 14 kariloom 15 Eesti naisluuletaja (+) 18 aort 19 nõistuses 21 tegi lah-ti 23 USA osariik 24 naisolevus 27 puu osa 30 meteoroloogiline oskuse 32 Soome kirjanik (eesnime esi-meene täht ja lignimi 34 naiste nimi 35 klaar 36 USA osariik 37 eestipä-rane naise nimi 38 vale (aste kee-les) 39 mehe nimi.

Alla: 1 USA ühe osariigi pealinn 2 USA osariik 3 USA osariik 4 mak-su vahend 5 siselund 6 USA osa-riik 7 kiiresti, ruttu (italia k.) 11

kaugemale 13 jooksiks kiiresti 16 asal-dusvärsed 17 luura, pillu 23 mitte-täpselt 22 venna 25 pink 26 nimetak-se isa Eestis 27 USA osariik 28 õp-peatus 29 pinnamõõt 31 edev 33 Eesti helilooja.

Lahendus 40:

Paremale: 1 pst! 5 ürp 8 kai 9 allik 12 Eos 14 re 15 ajakivi 17 ea 18 era 19 isa 21ahelt 22 õitses 23 aku 24 tee 26 agutiid 29 sa 30 Rei 31 unak 32 USA 33 on 34 lau. **Alla:** 1 Pse 2 si 3 ula 4 pli 6 re 7 Poe Eiranteer 9 ajalugu 10 LKW 11 krilitik 13 saarmas 15 are-ka 16 isted 18 ena 20 ase 23 aun 25 Leo 27 uid 28 tal29suu 32 Aa.

RAAMATURIIL

SÕNASTIKEST

Eksituste vältimiseks teatab soome-ugri keelte instituut, et eelmises informatsioonis mainitud Wiesegren-Suits-Ariste "Rootsi-eesi sõnaraamat" on 1943 H. Meisteri pooli lühendatud ja täiendatud väljaandeks kordustrükk. (Testavasti ilmus "Wiesegren-Suits-Ariste" "Rootsi-eesi sõnaraamat" esmakordselt 1939 Tartus (nn. "Suur Wiesegren"), mille H. Meister meie pagulaspeevade alguses lihtendas).

Sõnaraamatud maksavad eellistimisel — kuni 15. detsembrini 1971 — kr. 15.—/tükk. Peale eellistimisaia lõppemist turustatakse neid hinnaga kr. 20.—/tükk.

Et kergendada kaasmaalastele Stockholmis sõnastike eellistimist, on Eesti Kultuuri Koondis andnud oma lahke nõusoleku eellistimiste vastuvõtuks. EKK telefon nr. 08/ 113161, address: Wallingatan 32-1, Stockholm.

Nixon külla Hiinasse veebruari lõpupäevil

Valgest Majast teatatakse ametlikult, et president Nixon siirdub külasõude Hiinasse 21. veebruaril, kusjuures ta viibib seal kokku seitse päeva. Külasõude täpne kuupäev määrati kindlaks juba oktoobris, siis kui presidendi nõuandja julgeolekuküsimustes, Henry Kissinger külasias Pekingit.

Washington aga ei soovi teatavaks teha, miks külasõude kuupäev avaldatakse alles nüüd. Valge Maja pressiseff omalt poolt aga rõhutab, et Nixoni Hiina-visiidi plaanid kuuluvad igati plaanifikohaselt.

On ette nähtud et USA riigipea kohtab Pekingis oma hiinlasest kolleegi, s.t. Mao Tse-tungi ja muidugi ka valitsusjuhti, Chou En-lai. Washingtonis iseloomustatakse külastust Pekingisse kui "töö-visiiti" ja tõenäoliselt kujuneb see üsna lühiajaliseks.

Ka siis, kui ameeriklased ei looda, et presidendi külastus otsekohe annab mingeid konkreetseid tulemusi, oletatakse, et sõlmatakse USA-Hiina vaheline kultuurileping, mis hõlmaks ka teaduslike kogumiste vahetust. Muidugi oleksid ameeriklased huvitatud kaubanduslepingutest, kusjuures eriti suurt huvi pakub USA-toodete väljavedu.

Keegi aga ei usu, et praeguses staadiumis USA ja Hiina taastavad oma diplomaatilised ühendused.

Põltsamaa portselani on leitud kodumaal

Balti-saksa ajaloolane ja literaat Friedrich Amelung kirjutas juba 19. sajandil sellest, et 1782 alustas Põltsamaa lossis tegevust meie maa esimene portselanifabrik. Seal valmistati peamiselt lauanõusid. Need pidid omama kõrge kunstilise väärtuse. Seda peamiselt oma sinist värvi maalide tõttu. Manufaktuuri kuulus Põltsamaa lossi omanikule Woldemar Johann von Lauwile (1706–1786), kes portselanifabriku kõrval asutas Põltsamaale veel klaasitööstuse, peeglitööstuse, vasetööstuse, nahtaparkimise töökoda ja tarklusevabrikut. Teated kõnelevad, et portselani tootmist lõpetas Lauw juba oma eluajal. Kuid ei puudu ka teated, et see manufaktuur töötas veel 1795.

Nende kirjake teadete kõrval puudusid põltsamaa portselani kohta kõik muud andmed. Nii selle portselani leidumise me muuseumis ja orakogudes kui ka nende toodete kujundustaadja ja kunstilise taseme kohta. Samuti ka nende märkide kohta, milledega Põltsamaa tooteid tähistati. Lisaks ei leidu eesti portselani kohta mitte ühtki sõna maailma portselaniteemikes. Nüüd aga kirjutab ajalehes "Sirp ja Vasar" (nr. 43 — 1971) Jüri Keevalik, et suvel 1971 tulid Põltsamaa linnuse idamüüriäärde ekskavatoriga kravati kaevamisel päevavalgele portselanikillud.

Kui ekskavatori töö peatati, õnnetus teadlastel proovikaevamisel hankida 80 portselanesemet tükki. Nende leidude kohta kirjutab Jüri Keevalik, et "stiliit kuuluvad leitud 18. sajandi lõpukümneenditesse, rokokoo- ja varokokooaegsele. Esemelikest on esindatud (mõistagi, et kindlana) tassid ja alustassid, teek-koore- ja kohvikannad, taldrikud ja anumate kaaned ning dekoratiivvõrke".

Leitud kirjed näitab, et "enamasti küllusagast on kaunistatud naatani lilledega, mis leiutati Kopenhaagenis 1773. See taani koobaltsinine lillornament sai kiiresti populaarseks ja seda mõnikord Saksa maal ja Inismaal. Nüüd on võimalik ütelda, et taani lilled olid kasutusel ka Põltsamaal. Maa'olustandit järgi võib eristada vähemalt kolme põltsamaa koobalmaalajat: üks meister-

liku ja kindla käega, teine naiivselt täppiv ja kolmas (õpipois?) üsnagi konarlik ja saamatu." Ka olevat koobalmaaliluga portselani pind sageli kaetud pressitud soonetegavahilina ning taani portselani eeskujul.

Vormide osas näitab kirjeldus, et teekannud esindavad kompromissi "rokoko ja klassitsismi vahel: Kullikujulisele kannule liitub okopõimungit meenutav, kapriisse liigendusega rokokooaeg, seevastu on kannu tala klassitsismipäraselt geomeetiline — üheksatahuline, keskel "paekakesega" ümbritsetud. Alustassi ja tassikülgede sujuv kaardumine on aga täies kooskõlas rokokooaegsega. Põhja all olevat kõigil esemel koobaltsinine, glasuurialune märk. Neid märke oleval üldise kolm: tähekoobaltsinine, Põltsamaa saksakeelsest nimevõttest "S.O. = p" (Schloss Oberphalen), plaanett Merkuuri sümbol ja meissoni portselani manufaktuuri Marcelini perioodi (1774–1815) märgi — mõõkade ja tärikese — imitatsioon. Et kõik need märgid kuuluvad põltsamaa portselanidele, seda kinnitavad nende märkide esinemine ka vigadega lauanõudel.

Täielikuks ootamatuseks oli ka "mitmevärvilise rokokoomaaliluga alustasside leidmine, mis ei jää kunstilise taseme poolest sugugi mahasaaesete saksa portselanifabrikutele. Koobaltiga tähtmärk "S.O. = p" bordoopunaste õitega alustassi all tõendab aga veenvalt eseme sinist päritolu. Ka teistavad väga peenelt modelleeritud kannukaante plastilised kaunistused (avanevad roosinupud ning õiepungad), samuti mitmevärviliste maalikutega esemed, et Põltsamaal tegutses vähemalt üks peenplastika meister."

On loomulik, et need killuleid anavad nüüd pidepunktid põltsamaa portselani otsinguteks muuseumist ja orakogudest. Seni oli see aga võimatu, sest puudus vähimgi ettekujutus tolle portselaniligi märkidest, esemevormidest ja dekoorist.

Abiellujatena kuulutati maha Rein Tagel ja Kirsti Seematsu. Laulatust toimus 1. jaan. Hägersteni Ühennõuarele kirikus.

Mis juhtus detsembris?

2. Monroe doktriin avaldati ametlikult 1823.a.
3. Dr. Barnard Lõuna-Aafrikas toimetis esimese südame siirdistatamisse 1967.a.
7. Jaapanlased hävitasid USA laevastiku Pearl Harboris 1941.a.
8. USA kuulutas Jaapanile sõja a. 1941.
13. Abel Tasman avastas Uus-Merema a1642.a.
14. Georg Washington suri 1799.a.
16. Ludwig van Beethoven sündis 1770.a.
17. Wennad Wrightid teostasid esimese lennu aeroplaanil 1903.a.
18. 13. täiendus USA põhiseaduses kaotas orjapidamise 1865.a.
26. Marie ja Pierre Curie avastasid raudiumi 1898.a.
27. Prantsuse teadlane Louis Pasteur sündis 1822.a.
29. YMCA asutati Bostonis 1851.a.
30. Inglise kirjanik Rudyard Kipling sündis 1865.a.

Head sõpra

Heinrich Leglus't

mälestavad

ELISABETH HORN
JAAN KIBAL
perekonaga
PEETER KIBAL

Kallist ristiisa

Heinrich Leglus't

mälestab

RISTITUTAR LINDA

Lahkus igaveseks meie armas

Alice Nikkar

* 11.03.1908
† 25.11.1971

Leinavad

EMMI ja JOOSEP
INGRID PEREKONNAGA
GÖRAN

Matusealitus toimub laupäeval, 4. detsembril kell 13 Grödinge kirikus.

Leinateateid

Minu armas abikaasa

Simu Soobik

* 2.08.1897 Kaukaasias
† 28.11.1971 Solnas

Sügavas leinas

NATALIA

Helde Loojal Väita tema vaim
õna kotta ja laota oma rahu
tema põrmu üle.

Matusealitus toimub laupäeval,
4. detsembril kell 10 Jakobi kirikus.

Armast venda

Vandeadvokaat

Simu Soobik'ut

mälestavad sügavas leinas

LEENA, LIISA ja MIINA

Meie armas

Simu Soobik

Leinavad kurbuses

LIISA
RAOUL ja HILDEGARD
LILLU ja ANDREAS
KRISTIAN, DAG ja KATRIN

Armast sõpra

Simu Soobik'ut

mälestavad leinas

LINDA ja JAAN

Kallist mehevenda

Edgar Kalmar'it

mälestab leinas

HELMH LASTEGA

Meie hulgast vara lahkunud

Liidia Tohv'i

mälestavad kurbuses

MAGNUS PAUMEEES
HURMIK
perekonaga

Lahkus meie hulgast kallist

Liidia Tohv

Mälestavad leinas

E. KALJULA perekonnaga
K. JANSEN perekonnaga
A. WAIN perekonnaga
V. VANNAS perekonnaga
O. KALJO perekonnaga
O. TUULIK abikaasaga
N. EENVERE abikaasaga
S. LAID pojaga
E. VESIK emaga
KLAARA RAND
ANNA TEERN
JOHANNA VENDELIN
AAL RIFMAN
ANNI KIVIOJA
MAGDA SHLAK

Kallist unustamatut

Linda Peetre't

mälestavad tema 10. surmaaastapäeval

ABIKAASA
POJAD PEREKONDADEGA

Leinateateid

Tartumaal suri 11. novembril Martha Lampe, sünd. 17. septembril 1889 Tartumaal.

Armast tädi poja naist

Liidia Tohv'i

mälestab sügavas leinas

SALME RANDLA
perekonnaga

Armast

Liidia Tohv'i

mälestavad

M. KUGAJAAN ABIKAASAGA
P. LUHANI ABIKAASAGA
J. LÖÖR ABIKAASAGA
E. NAEL ABIKAASAGA
H. TAMM PEREKONNAGA
H. TAMM PEREKONNAGA
H. KAUS
V. KVELL

Oma armast vilistlast

Simu Soobik'ut

mälestab sügavas leinas

Ü. S. LEHIKA

Armast isa ja vanaisa

Ludvig Annus't

† 8. 11. 1971

leinas

POEG LASTEGA

Puhka rahus kodumaa mullas!

Roland Sarv in memoriam

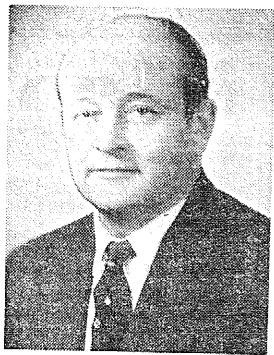
Eesti ühiskonda Austraalias tabas järjekordselt kurb saatus. Surin viis 17. novembril ootamatult igavikku tuntud kaasmaalase — tõusur Roland Sarve 57 aasta vanuselt.

Ammu see oli, kui samuti ootamatult manalasse lahkus suureteetaja, arhitekt Peeter Koshemäkin Woolongongis, kelle eluküünal kustus ühe tema ettevõtte ehitatava silla betoneerimisel, kus vedel tsemendimass inspekteerimisel ta oma alla mattis. Temale järgnes nüüd teine töömees. Mõlemad jõudsid oma nupukusega ja visadusega, püüdlukusega ja leidlikusega viia alustatud ettevõtteid hajale aasale, andes ka paljudele kaasmaalastele tööd ja leiba. Mõlemad loeti õigusega meie oludes suureteetajaks, mõlemad toetasid sinne mandri eestlaste kultuurilisi ja majanduslikke üritusi omapoolsest panusest, küll ideeliselt, küll eriti aga materjaalselt. Iseloomsilmapiistev ja hinnatav oli selles suhtes äsja lahkunud R. Sarve vastutulelikkus ja abivalmidus, kes kõigjal alati oma helde küe abi vajadusel vastu sirutas.

Roland Sarv sündis Lõuna-Eestis metsapraakeri pojana. Juba 15 a. vanuselt hakkas ta iseseisvalt oma isa kõrval, enesele ülespidamist hankima. Ta töötas hiljem Schell Co firma bensinijaamade ehitamisel, spetsialiseerides maa-aluste mahutite konstrueerimisel, aga ka metsatööturi Jossel Scheini ettevõttes leidis ta tööd. Eestist asus ta üle Soome Rootsi ja sealt edasi Fidzhi saartele ning lõpuks Austraaliasse, jättes peatuma Sydneys, kus asutas väikese plastikatööstuse, mille peatselt arendas suurtööstuseks, kus paguluse algastal leidis tööd üle 300 kaasmaalase.

Sarve suurtööstus paikneb Parramatta nimelises Sydney linnaosas mitme kompanii nimetuse all ("Tri Clad", "Astrol" j.t.), mis kõik kuuluvad R. Sarve perekonnale ja mille väärtus ulatub üle kolme miljoni Austraalia dollari. Selle oma ettevõtte müüs Sarv detsembrikuus 1971 aastal uutele omanikkudele — austraalastele. Ka uute peremeeste ujuks leivad paljud eestlased teenistust, neist mõned juhtivat kohtadel.

Enneaegselt õnnetusel lahkunud Roland Sarve matustelitus toimus 23.11. Metropolitan Funeral Home West Chapels Bankstownis õpetaja E. Kiviste poolt ja Rookwoodi Crematoriumis kaastäinajate rohkel osavõtul. Kadunud leinavad abikaasa Asta, poeg Runno, minija Eha (ma-

Roland Sarv

ja Herman Treufeldti tütar) ja väikesed pojakesed — kaks tütarlast, Leinab kogu eestlasühiskond Austraalias.

J. TREUFELDT

Kohaliku elu

BORAS

Laste jõulupuu

Jõulupuu kõikidele eesti lastele toimus pühapäeval, 19. det. kell 15 Caroli kog. maja Maria-saalis. Jõulupalvuse peab õp. Oskar Kodres, ettekan-
deid lastel jõukuse juures, jõuluvana külastajaks kingitustega ja loterii. Koosviibimine toimus kohvilauas, jõulukuulidele säras.

Neid lastevanemaid, kes soovivad oma lastele jõuluvana kaudu annetada muistustepakki, palutakse oma soovist teatada tel. 12 00 34 hiljemalt 16. det. Paki hind 5-. Nimelisi pakke võib ära anda enne pidu algust kohapeal.

Sissepääs kõigile tasuta. BES juhatus talle teretulemast kõikidele lastele, vanematele ja lastesõpradele.

GÖTEBORG

E.V. aastapäeva aktus

Göteborgi eesti organisatsioonide esindajad on otsustanud Eesti Vabariigi aastapäeva aktuse korraldada pühapäeval, 27. veebruaril Burgårdeni gümnaasiumi saalis, Skånegatan 20. Aktuse algus kell 14.

GÖTEBORG

Näiteringi koosolek

Göteborgi ES Näiteringi korraline aastapeakoosolek peetakse neljapäeval, 6. jaanuaril algusega kl. 16.30 Eesti Majas. Päevakorras koosoleku rakendamine, aruannete kinnitamine, eelarve, tegevuskava, valimised ja läbirääkimised.

Kui määratud ajaks pole kvorum, s.t. 2/3 liikmetest arvust kohal, peetakse koosolek pool tundi hiljem samas kohas, sama päevakorraga ja on otsusevõimeline vaatamata koosolijate arvule. Koosolekule järgneb samas kohas jõulukoosviibimine ringi liikmetele ja nende külalistele, teatub Näiteringi juhatus.

STOCKHOLM

Koosviibimine pensionäridele

Koosviibimine korraldatakse laupäeval, 11. det. Eesti Nelihihi Kiriku ruumides, Brävallag. 11, St. Erik-plani T-jaama lähedal. Kavas on laulutekkandeid ja näidata värvifilmi elust ja misjonitööst Tseilonil. Kõik pensionärid koos perekonnaliikmetega on teretulnud.

● 37-aastane Richard D. Zanuck, kes mõeldud aastal vallandati 20th Century Fox'i filmiühingu presidendiks, nõuab oma vallandajalt nüüd kohtu tel. 22.2 miljonit dollarit. Lahilaskjaks oli tema isa, 68-aastane Darryl Zanuck. Tüli isa ja poja vahel tekkis küsimusest, kumb on filmiühingus peremees.

Eesti Maja valmib

Algus lk. 1

nähtud parkett, suures kogumemistoas ja kaminatoos aga tuleb põrandale täisvaipkate. Kõik on juba saanud lihtsimeisvaba plastpõranda, kuna seinad on kaetud kahelkividega.

Seal on juba valmis ka külmutusruum ja suur tagavaraladu-sahver. Monteerida tulevad veel poliidi, külmutuskapid, sügavkülmad, nõudepesumasinad jne.

Palju laelaust ruumi eriti koridorides on võtnud õhupuhastusseadme sisseaadmise, mis garanteerib efektiivse õhuvahetuse kõigis selliskondlikes ruumides ja mudugi ka kõigis. Koridoris ja garderoobides lastakse õhukanalite peitmiseks laed madalamale.

Sissekäik selliskondlikesse ruumidesse tuleb Vallingtang nr. 34 trepikotta. Stiilist kinni pidades tellitud peauk on varustatud armeeritud klaasist paneelidega. Esikus jääb vasakule garderoob, paremale toaletid. Siit esikust lähevad ukse vasakule kogumissaali ja paremale kaminatuppa, mis kujuneb elatamise- ja baariruumiks. Kaminatoos taga on veel kaks suuremat tuba, millistest üks jääb kõigi lisaruumiks.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Jakobis 5/12 kl. 15 tänujumalat. peapiiskop Lauri 80-nda sünnipäeva puhul. Altarikõne assessor Aunver, jutl. assessor Koolmeister, altariteenistuse abipreest Veem, Stockholm Meeskoor Lembit Leetma juhata, oreli H. Kiisk, laululehed.

ALINGSAS: Maakirikus 11/12 kl.13 Kristuse tulemissõja jumalat. Op. K. Kool, oreli PG Strömberg, laululehed.

GÖTEBORG: Gbg-Läänerootsi kog. Kristuse tulemissõja jumalat. Kristiines 11/12 kl. 16, õp. K. Kool, oreli PG Strömberg, laululehed. Kool, leiripetus 10/12 kl. 17.30 kog. majas, Götg. 15.

EESTI AP. 10G. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai kirik, 4/12 kl. 18 õhtuteen, 15/12 kl. 11 liturgia ja tänuvalve, kog. nimepäev, Teenib ülempr. A. Nael.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Angari, Kungsholmsg. 23, jumalat. 5/12 kl. 16, kohalikud vennad, Issanda surma mälest.

STOCKHOLM: Eesti Nelihihi Kirik, Brävallag. 11, 5/12 kl. 10 pühapäevakool, kl. 11 Kiriku aasta tänujumalat, A. Söderlund, laulutekkandeid. 7/12 kl. 19 kooriharjutus. 11/12 kl. 15 pensionäride kokkutulek, värvifilmi Tseilonist, kohvilaud ja laule.

STOCKHOLM: Normalmi Bapt. Kirik, Norrtullsg. 37, 5/12 kl. 14 ristimistalitust, kl. 15 jumalat., pärast seda Kristuse surma mälest. Jutl. A. Vain ja O. Loogna.

GÖTEBORG: KFUM saalis, Parkg. 9-11 jumalat. 4/12 kl. 17, E. Paesild jt. Blä Bandeti saalis, Erik Dahlbergsg. 10, jumalat. 5/12 kl. 11, E. Paesild.

HELSINGI: Eesti Ev. Kog., Pohj. Rautatiekatu 15 A, Helsingi, jõululaule õhtu 12/12 kl. 16, T. Vaga, kohvilaud.

NORRKPÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26, jumalat. 5/12 kl. 13, L. Bles jt. Eesti Osakond, Bräddg. 54, palvet. 4/12 kl. 18, kōnet ja laulu heilindit.

Suur saal on loodud terve rea tubade vahetseks äärvõtmiseks teel, kusjuures alles on jäänud kõik pittoreskne ehitustüüli juurde kuuluvad akende ümmardad väljehitused. Selle saali kogu pindala on 125 ruutmeetrit. Kõik on aga selliskondlike ruumide (sisse arvutud kõik) 11 315 ruutmeetrit püüand pinda.

Nii siis on selliskondlike ruumide valimine lähema kolme nädala küsimus. Kuidas on aga ülejäänud osaga? Teatavasti on ehitusluba olemas ka eesti lasteaja ja päevakodu paigutamiseks, kuid takistuseks on selles oas asuvate elanike evakueerimine. Neljast korterist on ainult üks tühi, kaks on avaldanud valmisolekut väljakolimisest, kui neile uued korterid muretsetakse, kuna kolmandad, ühele eelmisele omanikule kuuluvad korteriga on tekkinud keerukas juridiline olukord.

Üldiseks on veel see, et Aktia-seltsi Eesti Maja sai nüüd oma valdusse ka suurema osa keldrist ja sellega ühenduses olnud mööblitari ruumid.

Nagu A/S Eesti Maja esimehelt Meemo Trepilts kuuleme, on selle osa kasutamine selgitamisel, insenerid Harald Sepp ja Ludvig Varrik on näid võimalusi inventeerimas. Näiteks oleks võimalust sinna platseerida ruumid noorte kooskõlmiseks.

Rahvasaadik

Edward J. Derwinski

Algus lk. 1

lik kommunismist ja selle taotlusist, mispärast tema arvates ka Hiinas vigu ei tehta.

M. Linnamaa küsimusele USA koostööst Hiinaga Vene vastu, märkis kõneleja, et ta taolist koostöövõimalust üldse ette ei näe.

Dr. A. Pallopi küsimusele, et mida tuleb rahvusgruppidele teha, et kaasa aidata Derwinski võitluses Vene propaganda vastu, märkis viimane:

"Oelge kõikjal, kus iganes olete, kes teie olete, kandke kõikjal oma rahvusvärve ja kasutage iga juhust oma kodumaa probleemide selgitamiseks. Viige oma probleem võimale laadidesse hulkadesse kõneleja rõhutas eriti vanemate kohustust õpetada oma lastele emakeelt, et alati oleks teadlikke vahudest nõudjad. Ta rõhutas võrdset vajadust rahvuskultuuri ja vabadusvõitluse arendamiseks jne.

Teistes sõnavõttudes soovitas ta tungival kõikidele ikstatute rahvusgruppidele koondumist poliitiliseks kaastegutuseks USA poliitikas, kuna selles oas neid gruppe omavad, veel liiga vähe kaalu võrreldes sellega, mis nad peaks omama ja mis on saavutatav.

Göteborgi Eesti Algkool

vajab alates 1. juulist 1972

korralist õpetajat

Kandideerijal palutakse teatada koolijuhataja Eero Tarjusele, Syster Estrids Gata 7, 413 25 Göteborg. Tel. 031 62 11 14.

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

TELEVISION 1

9.00 TV-nytt, väder. 9.05 Start — engelsk nybörjarskurs för vuxna, 13. Färg. 9.20 Ny matematik för föräldrar. 6. Svensk matematikundervisning i dag. 9.40 Hej igen! Sven Lindberg presenterar: Bolek och Lolek. Färg. Suomenkieliset ohjelmat: Finskspråkiga program:

10.00 Jammu — Lasten näytelmäkirjoittanut Lena Karlsson, musikkari Kaarlo Kaartinen. Jammu — barnpjäs av Lena Karlsson. Textat på svenska. 10.30—11.00 Kolme korttella Oulua — Atte Kalajoki ja Erkki Hyttinen muistelemaan vanhaa Rantakatu Oulussa keväällä 1970. Tuotanto Oulun toimintakeskus ja TV-ohjelma. Tre kvarter i Uleåborg — Atte Kalajoki och Erkki Hyttinen vandrar längs den gamla Strandgatan i Uleåborg och berättar minnen. Textat på svenska.

11.40—12.20 Nationalökonomi. 11. Vad är ekonomisk tillväxt? 14.50 Julkalender. 6. Cylinderhatten. Färg. Textat för hörselskadade. 15.15 Leva i Sverige: 11. Vem klarar att vara utanför? Färg. Olof Huddén, Vojo Stankovski m fl. Textat för hörselskadade. 15.35 Vecko-nytt för hörselskadade. 15.50 Tipsexta. Lars-Gunnar Björklund och Mac Gänger. Färg. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Dennis. 1. Hur man fixar en swimmingpool åt nån. 18.30 Helgmarängning från Västerås domkyrka. Färg. 18.35 Landet runt. 19.00 Julia och nattpappan. Tredje delen: Vänta du tills jag får tag i dig! Färg. 19.30 TV-nytt, sport, väder. 20.00 Här ligger det en hund begravd — kriminalkomedi av Lars Björkman. Andra delan. Färg. I rollerna: Erik Hell, Bengt Lundin, Ulf Johanson, Lars-Erik Berenett, Ulla Blomstrand, Marianne Stjernqvist m fl.

20.45 Polaresklimat — serie av Lars Åby. Del 1. Hur vintern tar slut. Färg. 21.20 VIP-rummet — David Frost intervjuar Liza Minelli. Färg. 22.00 Det händer i Ettan. Färg. 22.10 TV-nytt, väder. 22.15 Varför gömmer du dej i häcken? Färg. I rollerna: Lenny Bruce — Jarl Kulle, Honey — Kristina Lundberg. Därefter TV 2-veckan. Färg

TELEVISION 2

17.00 Familjen Ashton. Del 2: Natligt sammandrabbning 17.55 Håll dig igång. Färg. 18.00 Icke önskvärda reportage? Bo Isaksson intervjuar den västtyske författaren Günther Wallraff som avslöjat de nya fascistiska strömningarna. Några svenska journalister ger sin syn på Wallraffs arbetsmetoder. 18.30 Julkalender. 7. Adoptivfarfar. Färg. 18.55 Väder, meddelanden. 19.00 TV-nytt. 19.10 Rapport. 19.20 Den yttersta Tvärnagen. Några människor, dockor och katter vid en gata, som håller på att förändras. Färg. 20.00 Lax — en film om laxens vandringar från västerhav till fjäll. Färg. 20.30 Objekt — musik av Rune Gustafsson, Georg Riedel och Arne Domnerus objektivt sett av Carl O. Löfman. Färg. 20.45 TV-nytt. 20.50 Oss emellan — svensk långfilm från 1969. Regi: Stellan Olsson. I rollerna: Per Oscarsson, Bärbel Öcarsson, Beppe Wolgers, Lars-

Erik Ström, Bengt Vinberg, Christina Johansson, Maria Oscarsson, Boman Oscarsson, Lina Oscarsson. 22.40 Discoteque. "Hep Stars" och en afrikansk orkester från London som heter "Assagai". Från Uppsala kommer "Gudibrallan" och från Finland M. A. Numinen med "Den nyfolkliga orkestern". Programledare Roger Wallis. Färg. 22.45 TV 1-veckan. Färg.

TV Söndag

TELEVISION 1

9.35 Studieteknik. 10. Studier — en formel. 9.40 Leva i Sverige 11. Vem klarar att vara utanför? Färg. I rollerna: Olof Huddén, Vojo Stankovski m fl. Suomenkieliset ohjelmat: Finskspråkiga program: 10.00 Uutisviikko. Nyhetsveckan. (Endast på finska) 10.20 Konstia Jylhän juhlakonsertti Konstan miettiä ja musiikkia. Nauhoitettu Kaustisen kansainvälsillä kansanmusiikkijuhlilla 22.7.71. Konstia Jylhän festkonsert. Programmet är inspelat under den internationella folkmusikfestivalen i Kaustby den 22 juli 1971. 10.55—12.15 Kyrkmässa från Västerås domkyrka. Västerås domkyrka 700-års jubileum firas med en högtidlig gudstjänst i närvaro av bl a H. M. Konungen. Vid gudstjänsten tillämpas en helt ny gudstjänstordning med medeltida inslag. Predikan hålls av biskop Sven Silén. 12.30—13.00 Tellus. 9. Hurdant blir väderet? 16.00 Vad sker med våra städer? Omvandling i stort format. 16.30 Julkalender. 7. Adoptivfarfar. Färg. Textat för hörselskadade. 16.55 Klownerna. Följ med Sammy Davis Jr på cirkus och träffa Jerry Lewis, Juliet Prowse, popgruppen The Klowns m fl. Färg. 17.45 Start — engelsk nybörjarskurs för vuxna, 13. Färg. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Seymour — engelsk reportage om hur en frigiven fånge upplever sitt första dygn. 18.50 Musikfrågan Kontrapunkt med Sten Broman. Norge—Finland. Domare: Johannes Norrby. 19.30 TV-nytt, väder 20.00 Nobelpriset i kemi — möte med Gerhard Herzberg, National Research Council, Kanada. Färg. 20.15 Människa i närbild. Inge Palmquist, samtal med Lis Asklund. Han är från födseln svårt handikappad och levde länge isolerad och utan framtidsutsikter. Nu har han familj och ett bra arbete. 20.30 Vad händer sedan. Allt TV-pjäas av Theodor Kaliffatides om en invandrarens första tre dagar i Sverige. Regi: Kurt-Olof Sundström. Färg. 21.40 Sportspegeln. 22.10 TV-nytt, väder. 22.15—22.45 Vi är inga maskiner — program utifrån dikter skrivna av gruvarbetare och gruvarbetarhustrur i Malmberget.

TELEVISION 2

15.10 Rytartävlingar i London. Norwich Union Championship. Anders Gernandt. Färg. 16.00 Hem till byn. Tredje avsnittet. Färg. 16.50 Håll dig igång. Färg. 17.15 Pariskommunen 1871. På samtida reportagebilder har Leif Furhammar och Folke Isaksson sammanställt en film. Den föregås av en ca fem minuter lång introduktion. 18.05 Resan — episodfilm av Lars Forsberg. Färg. 18.30 Julkalender. 8. Agnes på heden. Färg. 18.55 Väder, meddelanden. 19.00 TV-nytt. 19.10 Sportnytt. 19.30 Korsförhör — vittneslek med Gösta Knutsson, Björn Bjelfvenstam och tittarna

20.00 Knuff. 20.30 Spotlight. Färg. 21.00 Titta på tvän. Färg. 21.05 Vetenskapens värld. Den "gröna revolutionen" — det växtförädlingsprogram, som man hoppas skall lösa det allt mer överskuggande problemet med jordens livsmedelsförsörjning. Vård: Bo G. Erikson. Färg. 21.35 TV-nytt. 21.40 Hör, det är någon som sjunger! Filmreportage om internationella Västnateakademien, sommaren 1971. Färg.

TV Måndag

TELEVISION 1

12.00—12.15 Was gibt's? Skol-TV: 13.00 Start. Färg. Engelsk nybörjarskurs för vuxna, 13. Bingo! 16.30 Halvfem. Färg. Bennys bästa vän. 16.45—17.10 Julkalendern. Färg. 8. Agnes på heden. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Pollyfoot. Färg. 2. Steve. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Vetenskap, teknik och forskning. Färg. Erik Bergsten och Bengt Feldreich. 20.50 Nobelpriset i litteratur. Färg. Den latinamerikanske dikteren Pablo Neruda besöks av Sun Axelsson och Göran Bengtson. 21.15 Konflikt. Del 3. Färg. I rollerna: Anthony Bate, Diana Coupland och J. G. Devlin. 22.10 TV-nytt, väder. 22.15 Vad sker med våra städer? Omvandling i stort format. 22.45—22.50 Start. Färg. Övningsprogram 13. Engelska för vuxna.

TELEVISION 2

18.30 Julkalender. Färg. För barn och vuxna av Lasse Forsberg efter en idé av Göran Tunström. 9. Lindas BB. 18.55 Väder, meddelanden. 19.00 TV-nytt. 19.10 Rapport. 19.30 Ontofjärven poika — en elvaårig pojkes äventyr i finska vildmarken på gränsen mot Sovjet. Utbildningskväll med TRU: 20.00 Små människor — TRU:s förrädraserie. 10. Alla dessa varför? Barn i en viss ålder har tydligt intresse för döden och födseln — varifrån vi kommer och vart vi försvinner. 20.25 Tema — politisk ordbok. Förhållningsätt är ett aktuellt ord för Jarl Hjalmarson som är kvällens gäst. Han pratar också om decentralisering och Kungl. Maj:t. 22.45 TV-nytt. 20.50 Tellus. 10. Vår plats i universum. 21.20 Nationalökonomi. 12. Ekonomisk tillväxt som avvägningsproblem. Författaren P. A. Jersild och u-landsforskaren M. Radetski intervjuas bl a. 21.55 Muriel. Färg. Fransk långfilm från 1963 regi: Alain Resnais. I rollerna: Daphne Seyrig, Jean-Pierre Kerein, Nita Klein, Jean-Baptiste Thiérée.

TV Tisdag

TELEVISION 1

9.20—9.40 I Frankrike. 2. Ett katolskt land. Försöksprogram: 10.30—10.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. Vuxenutbildningen: 11.50 Tellus. 10. Vår plats i universum. Skol-TV: 12.00—12.30 Näringar och yrken i Norden. 1. Island. 12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.

12.45—13.05 Näringar och yrken i Norden. 2. Papper. 13.10—13.30 vid Medelhavet. Färg. 14.00—14.20 Sexualkunskap för gymnasiet. Hormoner. Försöksprogram: 14.30—14.50 Om djuren och deras tänk. Helena Brodin och Finn Zetterholm. För de yngsta: 16.30 Den skrytsamma myran. Färg. Rysk tecknad film. 16.50—17.15 Julkalender. Färg. 9. Lindas BB. Textat för hörselskadade. 18.00 TV-nytt, väder, meddelanden. 18.05 Snickum snackum. Lekar när farfar var liten. 18.30 Halvsju. Färg. 19.30 TV-nytt, väder. 20.00 Nobelpriset i ekonomi. Färg. Den ryskfödde ekonomipristagaren Simon Kuznets besöks av Arne Thorén. 20.15 Blåtoner. Färg. Blues och pop med Red Mitchell's kvartett, popgruppen Contact, Alexis Korner och Peter Thorup. 20.45 Moment. Några av höstens författare presenteras: Rolf Edberg, Gösta Friberg, Jan Gehlin, Gunnar Harding, Reidar Jönsson och Ole Söderström. 21.15 Inspektör Waugh griper in. Färg. Ett avsnitt ur den engelska kriminalserien "Waugh on Crime". I rollerna: Clive Swift och Robin Chadwick. 21.50 Leva i Sverige. Färg. 12. Leva i Sverige — för alltid? I rollerna: Gun Andersson, Pia Arne, Olof Huddén, Vojo Stankovski. 22.10 TV-nytt, väder. 22.30 Stereo. Färg. Kjell Stenstom informerar om stereofonisk återgivning från skiva, band och radio. 23.05—23.10 ca Start. Färg. Övningsprogram 13.